

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

ASALA TERÖR ÖRGÜTÜ VE ANALİZİ
THE ANALYSIS OF TERRORİST ORGANİZATİON

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ramazan Sezer BARAN
(20142016015)

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI

GİRESUN - 2019

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

ASALA TERÖR ÖRGÜTÜ VE ANALİZİ
THE ANALYSIS OF TERRORIST ORGANIZATION

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ramazan Sezer BARAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI

GİRESUN - 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün .... tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ramazan Sezer BARAN'ın “**Asala Terör Örgütü ve Analizi**” başlıklı tezini incelemiş olup aday 06.07.2019 tarihinde, saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN	
Üye	Doç. Dr. Metin AKSOY	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2019

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ASALA Terör Örgütü ve Analizi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2019

Ramazan Sezer BARAN

ÖN SÖZ

Tarihsel süreç incelendiğinde her zaman bir gelişim içerisinde olan ancak sessiz dönemler geçiren Ermeniler, Osmanlı döneminde özellikle savaş yorgunluğu ya da Osmanlı'nın en zayıf dönemlerinde isyan hareketleri başlatmış, ASALA terör örgütü de gerçekleştirdiği ilk eylemiyle Kıbrıs Barış harekâtı sonrası uluslararası arenada zor duruma düşmüş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni en sorunlu zamanlarından birinde yakalamıştır. ASALA terör örgütü kuruluşundan etkisini kaybettiği döneme kadar gerçekleştirdiği eylemlerle 41 diplomatımızı şehit etmiştir.

Bu tez çalışmasında ASALA Terör örgütünü daha iyi analiz edebilmek amacıyla terör ve terörizmin kavramsal olarak tanımıyla, tarihsel süreciyle ilgili bilgiler verilmiş, Ermeni meselesinin ortaya çıkışından gelişimine, Ermeni terör örgütlerinin faaliyetleri ve uluslararası bağlantıları incelenmiştir.

Bu çalışmanın bitirilmesinde desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI ve eşim Dr. Öğr. Üyesi Yasemin BARAN'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmada, öncelikle hala üzerinde tam bir konsensüsün sağlanamamış olduğu “terör” kavramının tanımı ve terörizm hakkında bilgi verilmiş, daha sonra Ermeni Meselesinin tarihsel gelişimi ile Ermeni Terör Hareketleri incelenerek amacına ulaşmak için birçok şiddet eylemi gerçekleştiren ASALA Terör Örgütünün analizinin yapılması amaçlanmıştır. 1983 yılında Paris Orly havaalanında gerçekleştirdikleri terör eylem sonrası Batı dünyasının da tepkilerini çeken örgüt sona ermeye başlamış ancak etkileri günümüze kadar devam etmiştir.

Uluslararası arenada ciddi eleştiriler alan ve Avrupalılarca bir nevi koruma kalkanı altında bulunan örgüt, önce iç çekişmelerle parçalanmış daha sonra git gide zayıflayarak 1985 yılından itibaren fiilen etkisini yitirmiştir. Örgütün fiilen sona ermesinde gerçekleştirdiği eylemlerin Türkiye dışında başka ülkelere yönelik olması ile Türkiye tarafından bir dönem gerçekleştirildiği iddia edilen gizli operasyonların da etkili olduğu değerlendirilmektedir. Bu tepkiler sonrası fiilen sona eren ASALA terör örgütünün yerine yeni maşa örgüt PKK Terör Örgütü dış güçlerce desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ermeni Meselesi, Terör, ASALA, Mücadele

ABSTRACT

In this study, first of all, the definition of “terror” which is still not fully understood and the information about terrorism is given. Then, the historical development of the Armenian Question and the Armenian Terrorist Movements are analyzed and ASALA Terrorist Organization is analyzed. After the terrorist attack in Paris Orly airport in 1983, the organization attracted the reactions of the Western world, but its effects continued until today.

The organization, which was critically criticized in the international arena and under the protection of some kind of Europeans, was first torn apart by internal strife and then gradually weakened and lost its effect since 1985. Upon the end of the organization virtually, the actions that are performed against other countries outside of Turkey and in that period a covert operation by Turkey are considered to be effective to be carried out allegedly. As a result of these reactions, the PKK Terrorist Organization was supported by the external forces instead of the ASALA terrorist organization.

Keywords: Armenian Question, Terror, ASALA, Struggle

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM	2
1.1. TERÖR KAVRAMI.....	2
1.2. TERÖRİZM KAVRAMI.....	6
1.3. TERÖRİZMİN TARİHÇESİ	9
1.4. TERÖRİZMİN AMAÇLARI	12
1.5. TERÖRİZMİN EYLEM ŞEKİLLERİ	14
1.6. TERÖRÜ YAYGINLAŞTIRAN NEDENLER	16

İKİNCİ BÖLÜM

ERMENİ MESELESİ VE ASALA TERÖR

ÖRGÜTÜ	18
2.1. ERMENİ MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI	18
2.2. ERMENİ TERÖR HAREKETLERİNİN GELİŞİMİ.....	19
2.2.1 ERMENİ CEMİYETLERİ VE ÖRGÜTLERİ	19
2.2.2. ERMENİLERİN SİYASAL OLARAK BİLİNÇLENME DÖNEMİ	21
2.3. ERMENİ TERÖR ÖRGÜTLERİ.....	21
2.3.1. JCAG	21
2.3.2. ARA	22
2.3.3. NAR.....	22
2.3.4. ASALA-MR	22
2.4. ERMENİ TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ	23
2.5. ASALA'NIN KURULUŞU	24
2.6.ASALA 'NIN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ	26
2.7.ASALA 'NIN ÖRGÜT YAPISI	27
2.7.1.ASALA'YA BAĞLI HÜCRELER İLE PARAVAN ÖRGÜTLER.....	28
2.8. ASALA'NIN ÖZELLİKLERİ	29
2.9.ASALA 'NIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ EYLEMLER VE FAALİYETLERİ.....	31

2.10. ASALA’NIN FİNANSAL KAYNAKLARI.....	34
2.11. ASALA’NIN İLİŞKİLERİ VE İŞBİRLİKLERİ.....	35
2.11.1. ASALA ABD VE AVRUPA ÜLKELERİ İLİŞKİLERİ	35
2.11.2. ASALA’NIN TERÖR ÖRGÜTLERİ İLE İLİŞKİSİ	36
2.11.2.1. ASALA-PKK.....	36
2.11.2.2. ASALA- AŞIRI SOL ÖRGÜTLER	38
2.12. ASALA İLE MÜCADELENİN SONUÇLARI	39

3.BÖLÜM

TÜRKİYE’ NİN ASALA’YA YÖNELİK POLİTİKALARI.....41

3.1. ERMENİ İDDİALARI VE ASALA’ YA KARŞI T.C DEVLETİ POLİTİKALARI.....	41
3.2. ASALA’NIN ETKİSİNİ KAYBETMESİ.....	42
3.2.1. ASALA ’ YA YÖNELİK YAPILAN GİZLİ EYLEM İDDİALARI	43

SONUÇ.....45

BİBLİYOGRAFYA.....47

BİYOGRAFİ.....52

KISALTMALAR

ARA	: Ermeni İhtilalci Ordusu/Komandoları
ASALA-MR	: ASALA Revolutionary Movement -İhtilalci Hareketi
akt.	: Aktaran
bkz.	: Bakınız
CDDRT	: Türkiye Demokratik Haklar Savunma Komitesi
çev.	: Çeviren
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
FLN	: Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi
haz.	: Hazırlayan
JCAG	: Ermeni Soykırımı için Ermeni Adalet Komandoları
NAR	: Yeni Ermeni Direnisi
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
S	: Sayfa
S.S.C.B	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
THY	: Türk Hava Yolları
TKP-ML/TİKKO	: Türkiye Komünist Partisi- Marksist Leninist
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: Ve benzeri

TABLolar

Tablo 1: 109 Farklı Terörizm Tanımında Geçen Kelimeler ve Kullanılma Sıklığı

Tablo 2: ASALA Tarafından Gerçekleştirilen Eylemler

GİRİŞ

Terörle mücadelede başarılı olmanın belki de ilk basamağı terör ve terörizm kavramlarının iyi anlaşılmasıdır. Teknolojik değişimlerle ve düşünce akımlarından etkilenen terör örgütleri kullandığı birçok değişik yöntemlerle toplum üzerinde korku yayarak baskı kurmaya çalışmakta ve amacına ulaşmak için kendine özgü birçok propaganda malzemesi kullanmaktadır. Kimi örgütler siyasi, dini, ideolojik, ekonomik gerekçelerle ortaya çıkarken, diğerleri ise büyük devletler kurma, etnik kökeni aynı olan toplumlara bir araya getirme hedefiyle kurulurlar.

Ermeni meselesinin temelleri de Osmanlı devletinin ihtişamının en azaldığı dönemde Osmanlı'yı bölerek, kendi bağımsızlığını ilan edip, başta İngiltere, Rusya, Fransa, Amerika destekli olmak üzere, Türk ulusunu tazminata mahkûm etmek amacıyla ortaya çıkmış, üzerinden yüzyıllar geçse de farklı adlarla tekrar sahnelenmeye devam etmektedir.

Ermeni terörünün temelleri de bu döneme denk gelmiştir. Sözde sürgün olayları ortaya çıkan her örgütün temel felsefesini oluşturmaktadır. ASALA terör örgütü de hedefine koyduğu Türk olan ve Türkiye'nin yanında olan devletlere yönelik gerçekleştirdiği eylemler ile en büyük amacına ulaşmaya çalışmıştır.

Bu çalışmada ilk bölümde Terör ve Terörizm kavramları anlatılarak tarihsel gelişimleri irdelenmiş, ikinci bölümde Ermeni Meselesi, Ermeni terör örgütleri, ASALA terör örgütün ortaya çıkışı, eylemleri ve mücadele dönemi anlatılmış, üçüncü bölümdeyse Türkiye cumhuriyetinin operasyonları ile ASALA'nın bitiş dönemine yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM

1.1. Terör Kavramı

Terör kelimesinin ne anlama geldiğine bakacak olursak Herbst, terör kelimesinin Latince kökenli bir kelime olduğunu ve kelime anlamı olarak “korkudan titreme” veya “titremeye sebep olmadır” anlamlarını taşıdığını, aynı zamanda Yunanca “trein” kelimesi ile ilişkili olup gözü korkmak anlamına da geldiğini belirtmektedir. Terör kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğünde “yıldıırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkma, korkutma, tedhiş” şeklinde anlamlandırılmıştır (TDK, 2005:1961). Terör sözcüğü Batı kökenlidir ve Redhouse sözlüğünde “terror” kelimesinin karşılığı olan “dehşet, dehşet saçan şey, korkunç şey ya da kimse” olarak ifade edilmiştir. Terörist kelimesi ise, yapılacak olan eylemleri gerçekleştirecek, faaliyete koyan şahıs olarak tanımlanmaktadır.

Terör, ilk kez bir kavram olarak Dictionnaire de l’Academie Française’ in 1789 senesinde yayınlanmış olan ekinde geçtiği görülmüş ve “terör sistemi, rejimi” şeklinde tanımlanmıştır (Altuğ, Y., 1995: 19).

Siyasi terimler ve örgütler sözlüğünde terör; “kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yıldıınlık saçan şiddet hareketleri” şeklinde betimlenmiştir (Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü, 1993:124). Oxford Advanced Learner’s sözlüğünde terör kelime olarak; “çok büyük korku”, “Şiddet içeren eylem-özellikle politik anlamda kullanılan şiddet tehdidi ” şeklinde açıklanmıştır (Oxford Advanced Learner’s, 1989:1328). İlhan, terörü en kısa şekliyle; “örgütlü ve kuralsız şiddet hareketi” olarak belirtmektedir (İlhan, 1998:8). Uyar ise terörü; “aşırı korku, aşırı korkuya yol açan durum, yakmaya yıkmaya yok etmeye yönelik şiddetli bir kıızınlık ve öfke durumu” şeklinde tanımlamaktadır (Uyar, 2008:6). Denker, terörün “dehşet” ve “tedhişçiliği” içerdiğini belirtmiştir (Denker, 1997:3). Bal (2008) ise terör kelimesini daha kapsamlı bir şekilde şöyle tanımlamıştır: “Yasal olan veya olmayan; birey, grup, organizasyon veya devlet ve/veya kurumların, amaçları

doğrultusunda gerçekleştirdikleri eylem ve davranışlarıyla başka birey, grup, organizasyon veya devlet ve kurumların lehine veya aleyhine elde etmek istedikleri sonuç veya durumu oluşturmak/yaratmak için uyguladıkları psikolojik ve fizikî şiddet, misilleme, korkutma, yıldırma, engelleme, yok etme, güdüleme ve faydalanma vb... eylemlerdir.” (Bal,İ. ve Çufalı,M., 2008:22).

Amerikan Federal Acil Durum Yönetim Ajansı, bir eylemin terör eylemi olup olmadığını anlamak için üç kriter belirlemiştir. Bu kriterler; a) korku oluşturması, b) Vatandaşlarda, hükümetlerinin kendilerini koruyamaz olduğuna dair kanı oluşturmayı amaçlaması, c) ideolojik propaganda yapmasıdır (Lansford, Watson ve Covarrubias, 2009:4). Terör kendisini farklı ideoloji ve kimlikler üzerinden tarif eden örgütlerce araç olarak kullanılabilir. Dünya tarihi bazı ideolojilerin terör kavramına şekil verdiği örnekleriyle doludur. (ALTUN, F. ve Yalçın, H. 2018:61). Cirhinlioğlu“ nun Krueger ve Malecova“ dan aktardığı üzere ABD hükümetlerinin genel olarak kabul ettikleri terör tanımı; “belli bir insan grubunu etkileme amacına sahip, görev başında olmayan ve düzensiz silahlı grup da dahil, masum hedeflere karşı yönlendirilmiş, önceden tasarlanmış siyasi amaçlara sahip şiddet” şeklindedir (Cirhinlioğlu, 2004:27).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesinde 2003 yılından 4928 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile terörün tanımı şu şekilde yapılmıştır; “cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.”

Uluslararası ceza hukuku konusunda yazıları olan olan M. Cherif Bassiouni terörizmi; “Belli bir toplum içerisinde, iktidar olmaya yönelik bir sonuç elde etmek ya da failerin ya da bir devlet adına hareket edip etmediklerine

bakılmaksızın, belli bir davranış veya problemin propagandasını yapmak için terör yaratmak üzere tasarlanmış, uluslararası düzeyde yasaklanmış şiddetin, ideolojik olarak motive olmuş stratejisi” olarak tanımlamaktadır (Bassiouni, 1988:33). Miller ise terörizmi; “suikast, hedef gözetmeden öldürme, işkence, adam kaçırma, fidye, etnik temizlik ve nükleer, kimyasal, biyolojik silahları kullanmayı içeren bir strateji” olarak tanımlamaktadır (Miller, 2009:32). Schmid farklı farklı ülkelerin terörizmle mücadelelerini araştırdığı çalışmasında yaklaşık olarak ellinin üzerindeki tanım ve kritiği inceledikten sonra, terörizminin tanımını şöyle belirtmektedir: “terörizm; gizli ya da yarı gizli, birey grup ya da devlet aktörleri tarafından, kişisel 11 kriminal ya da politik sebeplerle korku ve endişe kaynağı olan tekrarlanmış şiddet eylemleridir” (Schmid, 1988:8). Laqueur terörizmi; politik değişiklikler yapmak, devleti ve hükümeti zayıf düşürmek, toplumda panik oluşturmak amacıyla şiddet kullanımı veya şiddet kullanım tehdidi olarak tanımlamaktadır (Laqueur, 1997:24). “Terör eylemlerinin; suikastlardan, bombalamalar, uçak kaçırılmalar, fidye için adam kaçırma, yeni trend biyolojik, kimyasal, radyolojik silahların kullanılması hatta bilgisayar ve telekomünikasyon sistemlerine karşı siber terör yöntemlerinin kullanılmasına kadar bir çok farklı metodu olduğundan terörizmin uluslar arası kabul gören bir tanımı yoktur bunun yanı sıra politik nedenlerden dolayı bir ülkenin teröristi diğer bir ülke için özgürlük savaşçısı olabilmektedir” (Lansford, Watson ve Covarrubias, 2009:3). Terörizm kavramı ile ilgili genele bakıldığında ortak bir tanım yapılamamış olmasının yanı sıra, terörizm kavramı ile ilgili olarak yapılmış tanımlamalarda bir birliktelik oluşturan paydalar göze çarpmaktadır. Schmid yüz dokuz terör tanımını inceledikten sonra, göze çarpan ortak özellikleri ve kavramı açıklamak için kullanılan kelimeleri şöyle şematize etmiştir:

Tablo 1: 109 Farklı Terörizm Tanımında Geçen Kelimeler ve Kullanılma Sıklığı

KAVRAM	KULLANILMA SIKLIĞI
Şiddet, cebir	% 83,5
Politik	% 65
Korkutmak ve Terör vurgusu	% 51
Tehdit	% 47
Psikolojik Etki ve Tepkiler	% 41,5
Hedef-mağdur Ayrımı	% 37,5
Kasıtlı Planlı Sistematik Organize Hareket	% 32
Eylem Metodu, Stratejisi Taktiği	% 30,5
Kabul edilen Kuralları ihlalde insani Kısıtlamaların Olmaması	% 30
Zorlama Gasp	% 28
Propaganda Yönü	% 21,5
Keyfilik: Rastgele Hedef Seçimi	% 21
Sivillerin, Muharip Olmayanların, Tarafsızların, Yabancıların Kurban Olması	% 17,5
Gözdağı	% 17
Kurbanların Masumiyeti Üzerinde Durulması	% 15,5
Fail Olarak; Grup, Akım, Örgüt	% 14
Sembolik Yönü, Gösteri Sergileme	% 13,5
Hesaplanamazlık, Tahmin Edilemezlik, Beklenmedik Şiddet	% 9
Gizli. Örtülü Doğası	% 9
Tekrarlama: Seri Şiddet Eylemleri	% 7
Suç	% 6
Üçüncü Kişiler Üzerinde Zorla İstekler	% 4

Kaynak: Schmid ve Jongman, (1988) ,

Verileri inceleyerek ortak bir tanım yapmaya çalışırsak terör; belli politik amaçlar doğrultusunda insanları yıldırım, korkutmak, devlete olan inançlarını sarsmak ve kendilerinin her an tehdit altında olabileceği hissini oluşturmak amacıyla yapılan her çeşit şiddet eylemidir.

1.2. Terörizm Kavramı

Terör gerçekleştirilen eylemi ifade ederken, terörizm ise bu gerçekleştirilen eylem ile amaçlanan, söylenmeye çalışılan ideolojiyi ifade etmektedir. Bir anlamda terör yapılan eylemin fiiliyata döküldüğü kısım, terörizm ise bu eylemdeki fikir-düşünce-ideoloji kısmını oluşturmaktadır. Eylem bazında düşünüldüğünde her türlü şiddet olayını terör kapsamına sokabiliriz mesela ülkemizde sıklıkla kullanılan trafik terörü, kapkaç terörü gibi kavramlar bunun bir yansımasıdır. Terörizm de ise siyasi bir söylem ve ideoloji bulunmaktadır, terörden farklı olarak belli bir siyasi amaç uğruna sistemli şiddet kullanımını stratejisidir. Bal'ın belirttiği gibi karıştırılan bu iki kavramdan terör kelimesi stratejik fiiliyatı, terörizm ise stratejik söylemi ifade etmektedir (Bal,İ., 2006:35). Örneğin bir trafik kazasında ya da kapkaç olayında da korku ve şiddet vardır ancak terörizm olarak adlandırılmaz. Bir eylemi terörizm olarak adlandırmamız için gerçekleştirilen eylemin belli bir siyasi amaç uğruna yapılması gerekmektedir.

Terörizm kavramı ile ilgili literatürde yapılmış olan tanımlara bakarsak iki kavram arasındaki farkı daha net bir şekilde anlayabiliriz. TDK sözlüğünde terörizm kelimesi: “siyasi bir amaca ulaşmak için yıldırım hareketlerini düzenli bir biçimde kullanma” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005:1961). Ansiklopedik sözlüklerdeki tanımları incelediğimizde terörizm kelimesi; Meydan Larousse ansiklopedisine göre: “ihtilalci grupların giriştiği şiddet eylemlerinin tümü, tedhişçilik, bir hükümet tarafından uygulanan şiddet rejimi” olarak tanımlanmıştır (Meydan Larousse, 1973:83). Ana Britannica“da ise; “siyasi bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma” şeklinde tanımlanmıştır (Ana Britannica, 1999:549).

Örgün terörizmi; siyasal amaçlı gerçekleştirilen şiddet eylemleri olarak belirtirken, terörizmin ilke olarak şiddet eylemlerini seçtiğinden bahseder (Örgün, 2001:16). Hazır, siyasal şiddet ve terörizm ile ilgili çalışmasında terörizmi; toplumda istenilen siyasal ve sosyal değişiklikleri meydana getirmek için panik havası yaratmayı amaçlamış şiddet eylemleri olarak tanımlamaktadır (Hazır, 2001:45). Londra'daki Terörizm Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü yapmış olan Paul Wilkinson terörizmi "siyasal istekleri kabul ettirmek üzere, kişileri, grupları, toplumu ve hükümeti yıldırmak için sistematik olarak öldürme, tahrip etme ya da öldürme veya tahrip etme tehdidinin kullanılmasıdır." şeklinde tanımlamaktadır (Wilkinson, 2008:144).

Terörizmin tanımı ile ilgili olarak, değişik kaynaklarda çok farklı tanımlara rastlamak mümkündür. Her devlet bu konudaki kararı, kendi siyasal politikalarına göre verdiği için terörle mücadelede engellerle karşılaşmaktadır. Bir ülkenin terörist olarak gördüğü kişiler, başka bir ülkede çok rahat bir şekilde siyasal suçlu kapsamında değerlendirilebilmektedir. Örneğin Türkiye'de bulunan hemen hemen bütün örgütlerin liderleri yurtdışında bulunmaktadır. Bu kişiler doğrudan eyleme katılmayarak genelde eylemin emrini verirler. Bunun yanında bir ülkede meydana gelen terör eylemlerini gerçekleştiren gruplar bazı dış ülkeler için de proxy olarak adlandırılabilir. Kendi siyasi çıkarları doğrultusunda eylem yapan örgütler, emperyalist ülkelerin Proxy (vekalet) görevini de yerine getirebilmektedirler. (Karagöz, B. 2009: 22)

Değişen dünya dengeleri ve uluslararası ilişkilerdeki farklılaşmalar sonucunda karşı karşıya yapılan savaşlar, yerini soğuk savaşa bırakmıştır. Soğuk savaşın sonuçlarından olan psikolojik savaş da dolaylı olarak terörizmi doğurmuştur.

Terörizm genel olarak geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerin içerisindeki sosyal, ekonomik ve kültür gibi birçok alandaki eksikliklerin istismar edilmesine bağlı olarak; toplumda oluşması sağlanan devrime yönelik fikir ve hareketlerin, belirli bir gaye doğrultusunda harekete geçirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Terör, genelde kendini kamuoyu gündemine getirerek ismini duyurmaya çalışmaktadır. Bu konuya verilebilecek örnek ise PKK terör örgütünün; 1984 yılında Eruh ve Şemdinli ilçelerine baskın yaparak gerçekleştirdiği eylemlerdir, PKK'nın yapmış olduğu eylem terör örgütlerinin tarz şiddet eylemleri içerisinde en göz önünde duranlardandır.

Terörizmin doğması ve gelişmesi genelde iç ve dış unsurun etkisiyle olmaktadır. Bu unsurların bağlantıları, sonucu, belirli bir amacı faaliyete dökmek için, mevcut yapının istismara açık yönlerinin kullanılmasıyla ortaya çıkarıldığı dikkate alındığında, dış etkenlerin ağırlığı nedeniyle terörün tamamen önlenmesi veya terörsüz bir toplum düşünülmesi mümkün olmayacaktır.

Terörizm kavramıyla ilgili birçok farklı görüş ve terim vardır. Yapılan literatür taramasından birkaç örnek verecek olursak; Gunter terörizmi, “çoğunlukla faillerinin davalarını sıradan yollardan sunabilecek siyasi ve askeri güce ulaşmayı başaramamalarından kaynaklanan bir olgu olarak sunulması” (Gunter, 1989: 6) diye ifade etmiştir.

İngiliz araştırmacı ve terör uzmanı Thackrah terörizmi; “yeni bir politik düzenin kurulmasına yardım etmek için, devrimci hareketlerde şiddet ve korkunun etkin bir şekilde kullanılması” (Thackrah: 1987: 14) şeklinde ifade etmiştir. Bunun gibi İsraili başbakanı Natenyahu da; “İsteyerek ve sistematik bir biçimde suçsuz kişileri öldürme, tehdit etme ve sakat bırakma suretiyle, politik sonuçlara ulaşmak amacıyla korku salma” şeklinde tanımlanmıştır.

1930 Brüksel’de üçüncüsü yapılan Ceza Hukukunu Birleştirme Konferansında terörizm kavramının ilk kez tanımı yapılmaya çalışılmıştır. “Ortak tehlike arz edebilecek nitelikte bir aracın bilerek ve isteyerek kullanılması” (Bozkurt, Kanat, 2007: 15) ölçütü getirilmiştir.

En geniş terörizm tanımlarından birisi de, İslam Konferansı Örgütü tarafından yapılmıştır. Buna göre:

Terörizm sebep ve amacına bakılmaksızın toplumu terörize etmek ya da ona zarar verme girişiminde bulunmak veya halkın hayatları, onurları, güvenlikleri, özgürlükleri veya haklarını tehlikeye atmak veya çevreyi, bir kamu kurumunu veya kamu veya özel mülkü zarara maruz bırakma veya onları ele

geçirme veya onlara el koyma veya bir milli kaynağı veya uluslararası hizmetleri tehlikeye atma ya da bağımsız devletlerin düzen, ülke bütünlüğü, siyasal birliği veya özgürlüklerini tehdit etme maksadıyla bir şahsi veya toplu suç planını gerçekleştirmek için işlenen her çeşitte şiddet eylemi ile bu tür eylem tehdidinde bulunmadır.

Terörizmi anatomik şiddetten farklı kılan özellik, bir örgüt aracılığıyla organize edilmesi ve amaçlarının belli olmasıdır. Toplu şiddet ise önceden planı yapılmamış ve kendiliğinden ve ansızın oluşur. Rasyonel bir şekilde hareket edilmesi ve kesin bir programı olması gibi bir zorunluluğu yoktur. Terörizm genel itibari ile siyasi otoriteyi zayıflatmak, devrim ya da karşı devrim hareketini başlatmaktır. Terörizmin devamlı olarak kullandığı yöntem, var olan siyasal sistem ve hükümetin artık güvenli sağlayamadığı ve kolayca zaafa uğratabileceği, kendilerinin devletten daha güçlü olduğu düşüncesini hedef kitlelerine ulaştırma, duyurmaya amaçlamaktadır.

Bazı bakış açılarında ise terörizmi tanımlamaya çalışma amacının gereksizliğinden bahseden Laquer, “pek çok terörizm tanımı içerisinde bulunabilecek tek ortak kelimelerin şiddet veya şiddet tehdidi” olduğunu belirtmiştir. Hoffman ise “topluma karşı yönelen nefret hissi oluşturan herhangi bir şiddet filine genellikle "terörizm" olarak adlandırıldığını söylemiştir” (Herbst, 2003: 15).

1.3. Terörizmin Tarihçesi

Tarihsel süreç derinlemesine incelendiğinde terör ve terörizmin başlangıcını dini metinlerde yer aldığını görmekle birlikte istersek Kabil ve Habil arasındaki olaya kadar götürebiliriz. Bir şiddet türü olan terörizmin konusunda fikir birliğinin olduğu ilk bilinen terör eylemi olarak, Ortadoğu’da(Eski Filistin’de) Jewish Zealots’un dini amaçlı “Zealots” adlı bir örgütün MS 6- 135 tarihleri arasında Roma, Yunan ve Yahudi yönetimlerinin kurallarına karşı giriştikleri eylemleri kabul edilmiştir. (Çomak,2008:17)

Bilinen ikinci önemli terör olayı ise Hindistan'da 7-17. Yüzyıllar arasında yaşamış ve çok sayıda eylem gerçekleştirmiş olan dini kaynaklı "Thug" adlı gruptur. Thug adı aslında bir mezhebin adıdır. Bu mezhebin üyeleri tarafından gerçekleştirilen terör olaylarına Thug adı verilmiştir. Thug'ın içerisinde faaliyet gösteren üyeler kurbanlarını genelde Hintlilerden seçerlerdi. Thugculuk hareketinin kaynağının Hint Tanrıçası Kali olduğu ve öldürülen insanların Kali'ye kurban edildiği inancı vardı. (Altuğ, Y. 1995 : 29)

Siyasi teröre ile ilgili bir diğer örnek ise Ortadoğu'da ortaya çıkan ASSASİN(Haşşaşı)'ler idi. Bu örgütün kurucusu Hasan SABBAAH olmakla birlikte aynı zamanda lideridir. 11.yy ve 13.yy'da bölgede hakimiyeti bulan Selçukluya karşı savaşmıştır. Örgüt üyelerini uyuşturucu maddeler kullanarak kendisine bağlayan Hasan SABBAAH, savaş meydanına düzenli bir askeri birlik oluşturmak yerine, müritlerini; Osmanlıda bulunan Deliler grubu gibi önden göndererek fedai tarzında görevlendirmiştir. Terörizm literatürüne "kurtarılmış bölgeler" ve "vur-kaç" taktiğini kazandırmıştır.(Çeşme, 2005:44). Hasan SABBAAH örgütünde temel propaganda ise, bir türlü gerçekleşmeyen "Mehdi'nin" gelişi ve "cennet vaadi" olmuştur (Mehmet, 2003:246).

Yakın tarihe geldiğimizde tarih içerisinde zaman zaman atıfta bulunulan 1789 Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan Robespierre'nin 1793-1794'deki yönetim dönemine "terör dönemi" denmesi ile terörle ilgili kitaplarda yer almasını sağlamıştır. Terör ve terörizmin tarihi Habil ve Kabil olayına kadar götürülse de Bal'a göre terör, "korku ve dehşet yaymak suretiyle baskı kurmak olarak algılandığında belki günümüzden epeyce eskilere götürülebilir, ancak stratejileri bakımından modern çağın bir ürünüdür. Terörizm, daha çok sanayileşme insanının keşfettiği mücadele tarzının yazılı ifadeleri bütünüdür."(Bal, İ., 2006:33) 19. yüzyıl ortalarındaki Rusya'da sol kanat hareketler günümüz sistematize terörizminin izlerini bulduğumuz örneklerdir. Hükümetleri ve sosyal müesseseleri yıkmak için kişisel ve kolektif şiddeti kullanmanın en hararetli savunucusu çelişkili bir şekilde 19. Yüzyılın ikinci yarısındaki "Rus Anarşistleri" olmuşlardır.(Çeşme, 2005:45) Tarihte ilk modern terörizm, Rusya'da 1870'lerden Birinci Dünya Savaşına kadar ki dönemde halk

hareketleriyle ortaya çıkmıştır. Birçok çağdaş terörizm bu hareketin izlediği yolu takip ederek devam etmiştir. 19. Yüzyıldaki egemenlik mücadelesinden zaferle çıkan akım liberalizm ve beraberinde getirdiği kapitalizm; insanlara aradığı huzur mutluluk ve adaleti verememiştir. Daha çok özgürlük ve daha çok mutluluk arayışı yeni sistem karşısında komünizm ve anarşizmi ortaya çıkarmıştır. Her iki ideolojinin yandaşları da fikirlerini terör karşıtı yöntemlerle taşıma meylerinden daha çok, gerek dönemin yönetim fonksiyonu, gerekse ideolojilerin çok uç yada ütöpik olması; devrimcileri terörizme doğru sürüklemiştir.(Atar, 2004:322) 1950’li yıllarda terör örgütlerinin şehir merkezlerinde gerçekleştirdikleri eylemlerde ağır kayıplar vermesi üzerine, 1960 ‘lı yıllarda Mao, Castro, Guevera gibi kuramcılar, eylemlerin kırsal alanlarda gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ancak, bu dönemde özellikle Latin Amerika’da kırsal alanlarda faaliyet yürüten örgütler de yenilgiye uğramışlardır. Diğer yandan, 1957’de Cezayir’de Fransızlara karşı yürüttüğü mücadelede uyguladığı “Şehir Gerillası” taktiklerini, bu günkü anlamıyla uygulayan Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi(FLN) örgütü, şehir merkezlerinde gerçekleştirdiği eylemlerde başarılı olarak günümüzdeki örgütlere de örnek teşkil etmiş, “şehir tedhişçiliği” kavramını terör literatürüne sokmuştur (Dilmaç,1997:62-63). Terörizmin tarihi açısından, 1960’lı yıllar önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Özellikle, Avrupa’da terör ve terör eylemleri kendini yoğun olarak 1960’lardan sonra hissettirmiştir. Çünkü ilk kez uçak kaçırma eylemi bu tarihte yapılmıştır. 5 Eylül 1972’de Münih Olimpiyatlarında Filistinli Kara Eylül Grubu İsraili sporcuları kaçırmış ve dünya terör tarihinde bir ilk yaşanmıştır. (Çınar, 1997:195-197) 1990’lardan sonra Soğuk Savaşın sona ermesiyle iki kutuplu sistemin yıkılmasından sonra ideolojik sol terör olaylarının azaldığı görülmektedir. Bu tarihten sonra 1990’lı yılların terör hareketlerinde hakim olan unsur ideolojik değil dini ve etnik kökenlidir. Dini kökene terör derken din için yapılan terör değil ya da bir dinin mensupları başka dinin mensuplarına başka dinden oldukları için saldırı yapmamaktadırlar. Örneğin El-Kaide, Hamas veya Hizbullah örgütleri Hristiyanlığın yaygın olduğu ülkelere Hristiyan oldukları için değil emperyalist oldukları, ülkelerini

işgal ettikleri ve sömürdükleri için saldırmaktadırlar. Burada örgüt yöneticilerinin ve üyelerinin mensubu olduğu dinin örgütün ideolojisini etkilediği anlaşılmalıdır.(Çomak, 2008:23-24)

2000'li yıllar ise uluslararası terörün en üst noktaya çıktığı yıllardır. 11 Eylül 2001'de El Kaide örgütünün New York'taki dünya ticaret merkezi ve Washington DC'deki Pentagon'a uçakla düzenlediği saldırı sonucu yaklaşık beş bin kişi ölmüş ve binlerce kişi yaralanmıştır. ABD için iki sembol olan, kapitalizmin merkezi Dünya Ticaret Örgütü binası ve Savunma Bakanlığı, dünyanın en güçlü ülkesi ABD'nin yani saldırılmaz dediğimiz ülkeye yapılan eylemler terörün ne kadar tehlikeli olduğunu bizlere göstermektedir. Rusya'da 12 Ekim 2002 tarihinde başkent Moskova'da Çeçen militanların tiyatro binasına girme eylemine polis müdahalesi sonucu 115 kişi hayatını kaybetmiştir. 29 Ekim 2003'de İstanbul'da İngiliz Bankası HSBC ve İngiliz Konsoloslugu önündeki patlamalarda 27 kişi hayatını kaybettiği ve yaklaşık 500 yakın kişide yaralandığı bilinmektedir.(Çomak, 2008:26)

Görüldüğü gibi terör eylemleri tarihin birçok aşamasında karşımıza çıkmaktadır ve sürekli bir değişim göstermektedir. Özellikle teknolojik değişimlerle ve düşünce akımlarından etkilenen terör örgütleri farklı ve etkili yöntemler kullanarak dehşet ve korku yayarak toplumda baskı ve korkuya neden olmaya çalışmakta ve siyasal amaçlarına ulaşmak maksadıyla eylemlerini arttırarak ve medyada ses getirmeyi hedefleyerek örgütlerini ayakta tutmayı hedeflemektedirler. Terörün ilk çıktığı tarihten günümüze kadar ki gelişimine baktığımızda sürekli yeni tarzda eylemler gerçekleştirmeye çalışmakta ve eylemin etki alanı geniş tutulmaya çalışılarak daha etkili olmak amaçlanmaktadır.

1.4. Terörizmin Amaçları

Terör örgütleri çeşitli eylemlerle davalarında haklı olduklarını topluma kabul ettirme çalışmaktadırlar. Eylemlerin bir diğer önemli sebebi ise toplumda korku kültürünün yaygınlaştırılmasını hedeflemektedirler. Bu sayede örgüt, yaptığı eylemlerle kendi etrafında toplanan taraftarlarına pozitif mesajlar vererek

moral sağlarken, toplumun diğer bir kesimine de eylemler aracılığıyla propaganda yapmak halkı sindirip bastırmayı amaçlamaktadır. Dikkatleri kendi üzerinde toplayarak hem örgüt üyelerinin hem de baskı uyguladıkları toplum üzerinde otorite kurmak için çaba sarf edilmektedir. (Saran ve Bitirim, 2010: 92). Bu amaçlara doğrultusunda, terör örgütleri her türlü eylemi gerçekleştirmekte, genç, yaşlı demeden masum insanları katletmektedir. Terörizmin veya tehdit eylemlerinin amaçlarıyla ilgili birçok görüş bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda uzun ve kısa vadeli amaçlar olarak sınıflandırılırken, kimi kaynaklara göre ise ideolojik, dini, politik, ekonomik ve benzeri alanlara ait amaçlardan söz etmek mümkündür. Bu bağlamda terörizmin amaçlarını herhangi bir sınıflandırma yapmadan genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- a) Genel bir korku ortamı oluşturmak,
- b) Toplumun şiddete duyarlılığını arttırmak ve böylece dayanma gücünü kırmak, hakim olan otoriteyi ve kurumlarını yıkmak amacıyla, otoriteye karşı olan güçleri harekete geçirmek,
- c) Toplumlara çaresiz bırakarak boyun eğmelerini ve bu sayede eleman ve lojistik destek sayısını arttırmak,
- e) Terörü araç olarak kullanarak toplum içerisindeki farklı grupları karşı karşıya getirmek,
- f) Bireylerin toplumdaki uzaklaştırılarak yalnızlaştırılması ve sahipsizlik duygusuna itilmesi; yerleşik düzenin gözden düşürülerek düzen karşı olanların harekete geçirilmesi; öne sürülen amacın duyurulmasını sağlamak ve propagandasını yapmak; öğ almak ve hükümetleri pazarlığa zorlamak Terörün temel amacı halkı korku salarak etkisi altına alarak halkın devlete olan bağını koparmaktır. Bu amaçlar doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştiren bir terör örgütü, devlete iki görev yükler. Birincisi eylemler olmadan önce önem almak, ikincisi ise eylem sonrasında oluşan zararları gidermek. Bir eylemin sonra en büyük görev medyaya düşmektedir. Medya halk içinde oluşabilecek muhtemel

kargaşaların önlenmesi sağlamak ve eylem haberlerinin içeriğinin halka aktarımının doğru bir şekilde yapılması gerekir.

Sonuç olarak terörizmin amaçları terör örgütünün yapısına göre değişmekle birlikte genelde temel amaç halkı terör örgütünün amaçladığı yöne itmek ve mevcut siyasi otoriteden uzaklaştırmaktır. Çünkü bu gerçekleşmediği takdirde güvenlik güçlerine karşı üstünlük sağlansa bile halkın istemi olmadan terör örgütünün istediği yönde bir siyasi gelişim sağlanamaz. Terörizmin bir asayiş sorunu olduğunu vurgulayan Ergil, “terörizmin asgari hedefinin, siyasi yönetimi etki altına almak ve yönlendirmek; azami hedefinin ise, geniş kitleler üzerinde psikolojik baskı oluşturarak rejimi etkilemek ya da değiştirmek” olarak belirtmiştir (Özcan, 2000: 55).

1.5. Terörizmin Eylem Şekilleri

Terör örgütleri hedeflerine ulaşabilmek için şehir ve kırsal alanda silahlı örgütlenmeler sayesinde değişik şekillerde eylemler gerçekleştirilmektedirler. Bu eylem türlerinden kısaca açıklayıp ve bazılarını günümüzle örneklendirmeye çalışacağım;

Saldırı; Örgütün nihai amacına ulaşması için gerçekleştirilen her türlü silahlı, silahsız eylem. Örnek olarak; Giresun’un Güce ilçesi Kavaklibel yaylası mevkiinde, askeri personelin kırsalda devam eden operasyon sırasında istirahattheyken PKK’lı teröristlerce ateş edildiği ve Jandarma Uzman Çavuş Ali Cevizci’nin şehit edildiği. (www.sozcu.com.tr, 2018)

Baskın; Devleti temsil eden veya karşıt görüşlü olduğu düşünülen tüm kurumlara, yerleşim yerlerine yönelik gerçekleştirilen cezalandırma, bulunan malzemeleri gasp etme, huzursuzluk oluşturmayı amaçlayan eylem türüdür. Örnek olarak; 1 Ocak 1995’te **PKK’lı teröristlerce** Diyarbakır’ın Kulp ilçesine bağlı **Hamzalı** Mahallesi’nde uzun namlulu silahlarla yapılan saldırıda 19 kişi hayatını kaybetmiştir. (www.aa.com.tr, 2018)

İşgal; Bina veya yerleşim yerlerinin örgüt propagandası gerçekleştirmek amacıyla geçici olarak ele geçirilmesidir. Örnek olarak;

Sosyalist Gençlik Derneği üyesi olan 1'i kız 3 gösterici, AK Parti Şişli İlçe binasına girmesi ve pencereye 'IMF defol' yazılı bir pankart asması eylemi. (www.internethaber.com, 2009)

Pusu Kurma; Devleti ve otoriteyi temsil eden kişilere yönelik beklenmedik bir anda gerçekleştirilen eylemdir. Örnek olarak; Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde, astsubay eşini ziyaretten dönen Nurcan Karakaya'nın kullandığı taşıtın geçişi sırasında, PKK'lı teröristlerin daha önceden döşediği el yapımı patlayıcı infilak ettirilmiş bu patlamada, Nurcan Karakaya ve aynı zamanda 11 aylık bebeği Mustafa Bedirhan Karakaya şehit olmuştur. (<https://www.bursasancak.com.tr>, 2018)

Sokak Eylemleri; Başta legal bir gösteri olan ve daha sonra illegal veya terör örgütleri tarafından provoke edilerek illegale dönüşen eylemlerdir. Bu eylemlerde genelde barikat kurma, Molotof atma, araç yakma, taş ve sopa fırlatmak gibi gösteriler bulunur. Örnek olarak hepimizin bildiği gezi olaylarını verebiliriz.

Grev- Boykot eylemleri; Terör örgütlerini legal uzantısı olan dernek, sendika ve sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla gerçekleştirilen eylemlerdir.

Finans Sağlamaya Yönelik Eylemler; Maddi açıdan sıkıntıya girildiğinde, kaynağın olmadığı dönemlerde yapılan eylem türüdür. Örnek olarak; Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği İş Bankası soygunu.

Adam Öldürme –Kaçırma- Rehin Alma; Terör iş adamı, siyasetçi, polis, asker ve devletin önemli kademelerinde görev alan personelin örgütleri işbirlikçi olduğu veya propaganda yapmak amacıyla kaçırılarak öldürülmesi veya alı konulması eylemidir. Örnek olarak DHKP/C üyelerinin Berkin ELVAN dosyasına bakan Savcı Mehmet Selim KİRAZ'ı adliyede şehit etmesi olayı.

Sabotaj Türü Eylemler; Önemli görülen tesislere, hava, kara ve deniz araçlarına, stratejik yerlere yapılan ve çalıştırılmaz duruma getirilmesini amaçlayan eylemlerdir. Örnek olarak; Dersim'in Ovacık ilçesinde özel bir

şirkete ait HES'in, 02.08.2014 tarihinde TKP/ML-TİKKO üyeleri tarafından santralin ana kumanda merkezine yerleştirilen bombanın uzaktan kumanda ile patlatıldığı ve HES'in kullanılamaz hale getirildiği.

(<https://www.birgun.net>, 2014)

Psikolojik Eylem; kitle haberleşme araçlarının dolaylı veya dolaysız olarak kullanılmasıyla yapılan eylem türüdür. Sürekli olarak verilen bomba eylemleri gibi.

1.6. Terörü Yaygınlaştıran Nedenler

Bugün üzerinde mutabık olunan bir terörizm tanımı ortaya konamadığından terörizmin sebeplerinin de net olarak ortaya konulması mümkün değildir. Fakat terörizmin çok türlü sebepleri bulunmaktadır. Terörizm problemini teşkil eden sebepler siyasi, iktisadi, kültürel ve sosyal yönden ele alındığında, maddeler halinde şu şekilde sıralanabilir:

- Milli bilinçteki zayıflamalar,
- Etnik ayrılıklar ve ırka veya dine bağlı hoşgörüsüzlükler,
- Ekonomik şartlar (ekonomik ve mali krizler, bölgeler arasındaki dengesiz dağılım, işsizlik, vs...),
- Toplumsal yapının bozulması,
- Göç,
- Kültürel yozlaşma,
- Eğitimde eksiklik,
- Otorite boşlukları,
- Yasal boşluklar,
- Ahlakî çöküntüsü,
- Güvenlik zafiyetleri,
- İstismara açık sosyal problemlerin varlığı,

- Demokrasi ile halk güvenliği ve temel hakların güvence altında tutulması arasındaki dengenin duyarlılığını kaybetmesi,
- Siyasi kısıtlamalar,
- Uluslararası destekler (Saray, 2003: 14).

İKİNCİ BÖLÜM

ERMENİ MESELESİ VE ASALA TERÖR ÖRGÜTÜ

2.1. Ermeni Meselesinin Ortaya Çıkışı

Osmanlı Devleti ve toplum yapısındaki adalet kavramı, kendine özgü bir yapıya sahiptir. Osmanlı yönetimi toplumu yönetirken zulüm baskıdan uzak kendisine ilke olarak adaletli olmayı bir yönetim biçimi olarak şiar edinmiştir. Bunun sonucu olarak da farklı milletleri kendine bağlamakta başarılı olmuştur. (Karagöz, B. 2010:41) Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda kullanılan terimlerden "millet sistemi" içerisinde Müslüman, Rum, Ermeni ve Yahudi olarak dört milleti barındırıyordu. Bunlardan Müslümanlar "Millet-i Hakime", Ermeniler ise "Millet-i Sadıka" olarak yer almaktadır. Ermeniler, Osmanlı yönetiminde birçok üst düzey kadrolarda yer almış olmalarıyla beraber ekonomik açıdan da gelişmiş bir topluluktu. Dünyanın her yerinde hissedilen Fransız İhtilali, Ermenileri de etkilemiş ve 1840'larda, Avrupa'ya eğitim için giden gayrimüslim çocukların Avrupa'daki milliyetçilik akımlarından etkilenmesi ve kendi milletlerine taşınmaları önemli olmuştur. Devamında ise bu fikirlerin etkisiyle gayrimüslim topluluklar önce özerkliğe ve sonra da tam bağımsızlık istemeye başlamışlardır.

Osmanlı Devleti'nin ihtişamını kaybettiği dönemde, Avrupa'nın, Osmanlı Devleti üzerine yaptığı hesaplara göre yapay yollar ile ortaya çıkarılan Ermeni meselesi, bilinmelidir ki, Avrupa'nın ve Rusya'nın fikri, siyasi, ekonomik, kültürel ve dini çıkarlarından kaynaklanmıştır. (Binark, 1995:10-32)

Milliyetçi ayaklanmalar, özellikle de Yunanlıların 1829'da başlattıkları ayaklanma sonucu 1831'de bağımsızlıklarını kazanmaları, Ermenilerin milliyetçi hareketlere yönelmesini hızlandırmıştı. Diğer yandan Tanzimat ve Islahat Fermanları Ermeni milliyetçiliğine uygun bir zemin oluşturmuştu. Ermeni milliyetçiliğinin ve Ermeni siyasal örgütlerinin oluşumunda bir başka

ifadeyle Ermeni Sorunun ortaya çıkmasında Kiliseler ve Büyük Güçler etkili olmuştur.

2.2 Ermeni Terör Hareketlerinin Gelişimi

1870 yılında Büyük Ermenistan hayaliyle başlamış olan ve birçok masum insanın canının yandığı olaylar sonucunda, Ermenilerin, I. Dünya Savaşı'nda zorunlu göç ettirilmeleri dönemin yöneticileri tarafından kararlaştırılmıştı. Göç esnasında yaşanan kayıplar ve bunun intikamının ne şartta olursa olsun alınacağına sıklıkla belirtilmesi, örgütlü Ermeni terörünün temellerini atmıştır. Bu politikanın güttüğü Aramaç; ortak bir Ermeni ülküsünün ve sahip olunamayan ortak bir millet bilincinin oluşturulmaya çalışılmasıdır. Bu politikanın ışığında diasporada birlik olmuşlar ve sözlerinin geçtiği ülkelerde Türk düşmanlığını yayarak uluslararası düzeyde Türkiye aleyhine kamuoyu meydana getirmişlerdir (Gürün, 2006:50).

1960'lı yıllara gelindiğinde, Ermeni'ler, terörü strateji olarak kullanmaya başlamışlar ve belirlenen hedeflere karşı fiili terör eylemleri uygulamışlardır.

Gürgen (Karekin) Yanıkyan isimli eski bir Ermeni militanın 27 Ocak 1973 tarihinde, Los Angeles'ta görev ifa eden Türkiye Başkonsolosu Mehmet Baydar ve Konsolos Bahadır Demiri öldürmesi ile filizlenen "Bireysel Ermeni Terörü" üzerine 1975 yılından başlayarak "Örgütlü Ermeni Terörü" takip etmiş ve yurt dışında ülke adına hizmet eden devlet personeli, elçilik ve kuruluşlara eylemler düzenlenmiş ve kısa sürede yoğunlaşmıştır.

2.2.1. Ermeni Cemiyetleri ve Örgütleri

Ermeniler, mağdur imajına bürünerek, ihtiyaç duyduklarında büyük devletler tarafından koruma altına alınmak için bölgesel cemiyet ve komiteler kurmaya hız verirler. Kurulan cemiyet ve komiteler, her ne kadar sosyal amaçlar çizgisinde hareket edermiş gibi görünse de hepsinin gerçek hayali bağımsız bir Ermenistan devleti inşa etmektir. Bu doğrultuda kurulan ilk cemiyet ise 1860'da Kilikya'yı yükseltmeyi hedefleyen "Hayırseverler

Cemiyeti'ydi (A. Halaçođlu, 2003: 266). Bunu ‘Fedakarlar Cemiyeti’ ardından 1878 yılında Van’da silahsız Ermenileri korumak için gençler tarafından ‘KaraHaç Cemiyeti’ kurulmuştur (Anadol, 2002: 115). Bu dönemde başka örgütler de kurulmuştur. Bunlar; ‘Milliyetperver Kadınlar Cemiyeti’, ‘Ermenistan’a Doğru Cemiyeti’, ‘Genç Ermenistan Cemiyeti’), Araratlı Cemiyeti (Van), Şarklı Mektepsevenler (Muş), Kilikya Cemiyeti (Adana), Birlik ve Kuruluş Cemiyeti (Van), Ermenilerin Birleşik Cemiyeti (Miyasiyal Enikerotyon Hoyotis), Kara Haç Cemiyeti (Van), Ermeni Vatanseverler Birliği (İstanbul), Yüksel Kurul Cemiyeti (Erzurum). Kuruldukları yerler itibariyle bakıldığında, genellikle Doğu illerinde kurulmuş olmaları, Kafkasya’da yaşayan Ermeniler ile Rusya’nın ve dolayısıyla ne kadar etkili olduğunu görmek açısından yeterlidir.

Ermeni komitelerinin en önemlileri; Armenakanlar (1885), Hınçak (1887) ve Taşnaksutyun (1890) olmak üzere üç tanedir. Bu önemli üç derneğin genel özellikleri şu şekildedir;

Armenakanlar: 1885 yılında Van’da kurulmuş olan örgüt Ermenilerin Türkler aleyhinde etki edecek çalışmalar gerçekleştirmek için kurdukları ilk komite ve ilk siyasi kuruluş olma özelliğine sahiptir. ‘Kan dökmeden hürriyet elde edilemez’ sloganı ile faaliyetlerini gerçekleştirmiştir. Tüm Ermenileri birarada toplamayı, ihtilalci fikirleri yaymayı, mensuplarına silah kullanma ve askeri eğitim yaptırmayı, maddi kaynağı yaratmayı, gerilla güçlerini bir araya getirmeyi, halkı toplu isyana teşvik etmeyi amaçlamışlardır. Silahlı eğitimleri Ruslar tarafından almışlardır.

Komitenin bazı önemli faaliyetlerini şunlarla örneklendirebiliriz; Türk askerlerine yönelik eylemler, çeşitli cinayetler, aşiretlere saldırılar, Ekim 1892’de Van’da bir polisin katledilmesi, yaklaşık 200 kişilik bir grupla köy ve kasabalara baskınlar gerçekleştirmişlerdir. Bu komite mensupları daha sonra Taşnak ve Hınçak komitelerine geçmiştir.

Hınçak: Hınçak örgütünü Rusya’dan Avrupa’ya üniversite okumaya giden 7 kişilik bir Ermeni genç grubu kurmuştur. Hınçakların ilk hedefi Doğu Anadolu’yu Ermeni yurdu yapmak ve daha sonra İran, Azerbaycan ve Rus

illerini kapsayan Kafkas topraklarını ele geçirerek büyük bir Ermenistan Devleti kurmaktı.

Örgütün bazı önemli faaliyetleri şunlardır; 15 Temmuz 1890'da Kumkapı Olaylarını, 1894'ün Ağustos ayında Sason İsyanını, 30 Eylül 1895'te Bab-1 Ali Yürüyüşünü, 24 Ekim 1895'te Zeytun İsyanını başlatmış ve yürütmüştür (Karaş, 2007: 30)

Taşnak: Taşnak örgütünü Hınçak örgütünden memnun olmayan bir grup Ermeni tarafından 1890 yılında kurulmuştur. Taşnaksutyun'un başlıca gayesi Ermenileri silahlandırmak, gerilla eğitimi vererek teröristleri eğitmek ve bağımsız bir Ermeni devleti kurmak olmuştur. (Karaş, 2007: 30)

2.2.2. Ermenilerin Siyasal Olarak Bilinçlenme Dönemi

Misyonerlerin çabaları ile Osmanlının yerleşme gayretleri ve kilisenin otoritesini sürdürebilmek için kışkırtıcı bir milliyetçilik propagandasına girişmesi (Yıldırım, 1992: 255–262). Neticesinde Ermeni kültürü canlandırılmış, bu toplumda her geçen gün milli şuurlandırılmaya çalışılmıştır. Bunun, beraberinde siyasallaşması dolayısıyla partileşmeyi getirmesi kaçınılmazdı (Kodaman, 2001: 200–212).

1965'de Fransa, ABD, Yunanistan ve Lübnan olmak üzere birçok ülkede, sözde Ermeni soykırımının 50. yıldönümü (24 Nisan 1965), Ermenilerin iddialarını kitle iletişim araçları ve basın yoluyla tüm Dünya'ya duyurarak yaptıkları propagandalar 1973 yılında kadar devam etmiştir. Bu süreçten sonra birçok Ermeni terör örgütü ortaya çıkmıştır. (Karaş, 2007: 31)

2.3. Ermeni Terör Örgütleri

2.3.1. JCAG

JCAG (Ermeni Soykırımı için Ermeni Adalet Komandoları), Taşnak Partisi ve bunun ABD uzantısı sayılan Ermeni Devrimci federasyonunca ASALA ve Hınçak Partisinin karşısında yer alarak 1975 yılında Beyrut'ta

kurulmuştur. Örgütün nihai hedefi, bağımsız büyük Ermenistan Devleti'ni kurmak olarak açıklanmıştır (İdris, 2006: 695-696).

ASALA ve JCAG terör örgütleri arasındaki en büyük fark ise, JCAG'in Marksist olmamasıdır.

2.3.2. ARA

Fransa'da kurulan ARA (Ermeni İhtilalci Ordusu/Komandoları) örgütü ilk eylemini 14 Temmuz tarihinde Brüksel büyükelçiliğimiz idari ataşesi olan Dursun Aksoy'un öldürülmesi olayının ASALA ve JCAG örgütleriyle birlikte üstlenmesi sonrası adını duyurmuştur.

ARA'nın etnik ayrımcılığı savunduğu, ASALA'nın metodlarına ve düşüncelerine tamamen karşı olduğu, Taşnak partisi-Ermeni Soykırım Adalet Komandoları ve ASALA haricindeki diğer Ermeni örgüt ve cemiyetlerce desteklendiği, teori ve pratik anlamda JCAG ile aynı çizgide hareket ettiği bilinmektedir (<http://www.kultur.gov.tr>).

2.3.3. NAR

Yaklaşık 3 yıl kadar faaliyet gösteren örgüt (Yeni Ermeni Direnisi) 14 Mayıs 1977 tarihinde Paris'te bombalama eylemini gerçekleştirerek ilk kez adını duyurmuş ve 1980'e kadar 7 saldırıyı üstlenmiştir (Laçiner, 2005: 324).

2.3.4 . ASALA-MR

1983 senesinde Monte Melkonian tarafından kurulan ASALA-MR (ASALA Revolutionary Movement -İhtilalci Hareketi) (Melkonyan) öncelikle Fransa Hükümeti ile bozulan ikili ilişkilerini düzeltmeyi amaçlamıştır. ASALA-MR Türkiye'ye askeri ve ekonomik açıdan yardımda bulunan bütün ülkeleri düşman olarak görmekteydi. (Bal ve Çufalı, 2006: 695).

ASALA-MR'nin başlıca iki stratejisi bulunmaktadır: ilki tüm Dünyada yaşayan Ermenileri seferber etmek; ikincisi diğer etnik terör örgütleri ve Kürt örgütleri ile Türkiye'ye karşı ortak hareket etmektir.

ASALA-MR, stratejik bakımdan uzun vadeli halk savaşını benimsemiş, savaşı mümkün olduğunca Türk solcuları, Kürtler, Kıbrıslılar ve diğerleri gibi ilerici güçlerle gerçekleştirmeyi hedeflemiştir (Vatandaş, 2005: 335).

Etkinliğini büyük ölçüde yitirdiği 1985 yılına kadar eylemlerini Türkiye'de gerçekleştireceği öngörülürken, ASALA-MR, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kanadını tamamen kontrolü altına almasıyla birlikte bu bölgede bulunan üyelerini bünyesinde toplamıştır. 1993'te Dağlık Karabağ'da Azerilerle savaşırken hayatını kaybeden örgüt lideri Merkorian Ermenistan Cumhurbaşkanı tarafından milli kahraman ilan edilmiştir. Örgüt 1985'ten sonra ise etkinliğini büyük ölçüde kaybetmiştir.

2.4. Ermeni Terör Örgütlerinin Ortak Özellikleri

Ermeni terör örgütlerinin olağanüstü etkinliği, örgütlülüğü ve büyüklüğü dikkat çekici bir özelliktir. Bu örgüt New York, Los Angeles, Santa Barbara, Madrid, Sidney, Paris gibi şehirlerde operasyonlarını gizlilik içerisinde gerçekleştirmiştir. İsviçre otelinde sebebi bilinmeyen bir bombanın patlamasına kadar ASALA'nın bir süre elemanları deşifre edilememiştir. Örgüt karargâhının Beyrut'ta olduğu değerlendirilirken aslında yeri tam olarak bilinmemektedir. Örgütün yayın organı merkezi bilinmeyen Armenia'dır. Bu yayın organı Beyrut'ta bulunan otellere gayri resmi bir şekilde kurye tarafından dağıtımı yapılmaktadır. Çok kısa sürede meydana çıkmasına rağmen Ermeni terörizmi profesyonel bir şekilde desteklendiğine dair tüm belirtileri göstermektedir. Profesyonel olarak kullandıkları basın ve medya kaynaklarını etkin bir şekilde kullanarak, Ermeni ve Batı toplumunda etkili kurumlarla yapılan işbirliği sonucunda cinayetler haklı nedenlere dayandırılarak birer intikam alma eylemi olarak gösterebilme, meşruiyet kazanma özelliklerine sahiptirler.

Ermeni terör örgütlerinin bir diğer kabiliyeti ise başına gelen badirelerden kurtulma ve hızlı bir şekilde toparlanma özelliğine sahip olmasıdır. 1982 yılında İsrail ASALA karargâhını Lübnan'ı işgal etmesinden dolayı bularak imha etmiştir. Fakat bu olay bile, ASALA'nın eylemlerini

gerçekleştirmesine engel teşkil etmemiş ve ASALA'nın, Ankara Esenboğa Havaalanı'na gerçekleştirdiği eylem büyük yankı uyandırmıştır. (Bal ve Çufalı, 2006: 675–676).

Ermeni terör örgütlerinin dışa bağımlı olmaları bazı koşullarda dezavantajlar yaratmıştır. Dışa bağımlılık; bir taraftan güçlenmelerini sağlarken diğer taraftan da diğer güçlerin çıkarlarına göre eylemlerinin şekillenme zorunda kalmasına neden olmaktadır. Birkaç farklı örgüt ismiyle eylemler gerçekleştiren Ermeni teröristlerin en önemli örgütleri Marksist ASALA ve muhafazakâr JCAG'dır. Düşünce olarak farklı görünseler de eylemsellik olarak aralarındaki bağlantıyı ayırt etmek kolay değildir.

Farklı birçok devlet açıktan ve gizliden Ermeni terör örgütlerine desteğini esirgememişlerdir. Bu terör örgütleri kendilerini gizlemek faaliyetlerini kolay gerçekleştirmek hem de bu devletlerden maddi manevi yararlanmak amacıyla bu devletleri kullanmışlardır. Ermeni terör örgütlerini ayakta tutan ve sürekliliğini devam ettirmesini sağlayan en önemli düşünce; Türk ve Türkiye Cumhuriyeti düşmanlığıdır.

Ayrıca, uluslararası birçok mecrada eylemlerini haklı gösterme çabası içerisinde olan Ermeni terör örgütlerinin Türklere yönelik gerçekleştirdikleri suikastlarına gösterdikleri gerekçe sözde soykırıma misilleme olması ve Türklerin öldürülmeyi hak ettiklerini savunmalarıdır.

2.5. ASALA'nın Kuruluşu

"Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu" ASALA (Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia, Ermenice: HayastaniAzatagrut'yan Hay Gaghtni Banak ¹), Uluslararası Terör Hareketi içerisinde yer aldıklarını varsayan ve bunu başarmanın tek yolunun da ancak silahlı eylemler ile gerçekleşebileceğini duyurmuş olan bir terör örgütüdür. "ASALA", 20 Ocak 1975'te, Lübnan ülkesi Bekaa'da ilinde kurulmuştur. (Bal ve Çufalı, 2006: 695)

Ermeni terör örgütlerinin ortak hedefi; uygun bulduğu her dönemde Türkiye'yi istikrarsızlığa sürükleyerek sözde işgal altındaki Ermeni

topraklarını kurtarıp Büyük Ermenistan devleti kurma hayalini gerçekleştirmektedir. Günümüzde devlet olma özelliğini de elde eden Ermeniler, birçok beklentisini farklı ana başlıklar altında devam ettirmektedirler. (diplomatikgozlem.com, 2019)

Osmanlı döneminin özellikle güçsüz olduğu dönemlerde Ermenileri bir maşa gibi kullanarak isyanlara teşvik eden dış ülkeler, özellikle Kıbrıs Barış harekâtı sonrası Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda zor durumda kalmasından fırsat bilerek yine Ermenileri kullanmak istemişlerdir. (Koloğlu, 2001:34/9)

Ermeni terör örgütleri arasında en bilindik olanları Marksist bir düşünce yapısı temelinde kurulan ASALA ve muhafazakâr bir çizgide kurulmuş olan JCAG'dır. Bu örgütler arasında bağlantının ayırt edilmesi zordur. Ermeni terör örgütleri özel ve sınırlı sayıda üst yönetimlerce kurulup planladıkları eylemleri uzman bir ekibe yaptırırlar.

ASALA'nın kuruluşu aşamasında yöneticiliğini Filistinli George Habbaş'ın yaptığı FHKC (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi) 'nden yüksek oranda teorik ve pratik eğitim yanı sıra lojistik destek de sağlanmıştır. Habbaş'ın Filistinli gerillaları Yaser Arafat'ın Al Fatah (El Fetih) ve Suriye Askeri İstihbarat Örgütü'nün denetimi altındaki El Saika gerillalarıyla eğitim almaları, 1970'li yıllarda, Kırım'da Simferepol (Sivastopol) Rus Askeri Akademisi'nde eğitilmeleri ve teorik olarak Sovyet İstihbarat Örgütü (KGB) ve Sovyet Askeri İstihbarat Örgütü (GRU) tarafından Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Moskova Ofisi Temsilcisi Hikmet Abu Zaid denetiminde eğitim verilmesi birlikte değerlendirildiğinde Habbaş'ın kuruluş aşamasında ASALA'ya Moskova – Şam tarafından, Habbaş üzerinden kurulan köprü üzerinden verilen desteğin ne kadar önemli olduğu daha iyi kavranacaktır.

Tam tarihi net olarak belli olmasa da Ermeniler sözde hareketin başlama yılını 1975 olarak belirtmişlerdir. Arapça olarak basılan Al-Majallah gazetesinde yer alan bir röportajda ASALA üyelerinden biri, örgütünün gerçekleştirdiği ilk saldırının, "1975 yılında Dünya Kiliseler Birliği'nin Ermenileri Amerika'ya göç etmeye teşvik eden Beyrut'taki bir bürosuna

yapıldığını" söylemiştir. 1980 tarihinde Ermenilerce basılan bir bildiri de sözde Ermeni hareketinin 5. Yılı'nı kutladığının yazması da 1975 yılına işaret etmektedir. Bununla birlikte ASALA bir veya birkaç eylemle kuruluşu ilan edilecek bir örgüt olmayıp, birbiriyle bağlantılı birçok olayın son basamağıydı. Ermeni terörünü ve ASALA terör örgütünü var eden ve hayatta tutacak olan şey Türk düşmanlığıyla yoğrulan Ermeni gençliği idi. (Keorkyan, 1984: 99)

Bu örgütün ilk saldırısı 22 Ekim 1975'te Türkiye'nin Avusturya Büyükelçisi Danis Tunalıgil'in Viyana'da öldürülmesidir. Bu saldırı akabinde 24 Ekim 1975 günü Türkiye'nin Paris Büyükelçisi İsmail Erez ve makam şoförü Talip Şener katledilir. Saldırı sonrasında eylemi ASALA Terör Örgütü üstlenir.

2.6. ASALA'nın Amaçları Ve Hedefleri

1915 yılında meydana gelen "tehcir" hadisesinin sözde soykırım olarak kabul edilmesi fikri Ermeni örgütlerinin neredeyse tamamında mevcuttur. ASALA terör örgütü de bunun intikamından ilham alarak gerçekleştirdiği eylemlerle sözde soykırımın zihinlerde yer almasını sağlayarak Türkiye'yi tazminat ödemeye mecbur bırakılmak hedeflenmiştir. ((Bal ve Çufalı, 2006: 692)

1981 yılı sonlarına doğru ASALA "siyasi program" başlığıyla bir açıklama yayınlamaya, esas amacını tüm dünyaya ilan etmiştir. Buna göre: "Demokratik, sosyalist ve devrimci bir hükümetin önderliğinde birleşmiş bir Ermenistan'ın kurulması" ve "Sovyet Ermenistan'ı halkın uzun savaşı için bir üs olarak" kabul etmesiyle Sovyetler Birliği ve sosyalist devletlerden her türlü desteği talep etmektedir.

ASALA yaptığı açıklamada karşısına iki temel düşman koymuştur. İlk ASALA'ya karşı olan Ermenilerle, Türkiye yanında yer alan müttefiklerdir. Bunu da "uluslararası emperyalizmin desteklediği Türk emperyalizmi olarak nitelemektedir. Gerçekleştirecekleri eylemlerde önemli olanın hedef değil yarattığı etkidir.

2.7. ASALA'nın Örgüt Yapısı

Ermeni terör örgütleri yapısına uygun olarak kurulan ASALA için gizlilik prensibi çok önemlidir. Lübnan Ermenisi olarak bilinen Vahramyan'ın örgütün kurucusu ve lideri olması örgüt üst yönetiminin Lübnan Merkez Komitesince üstlenildiğini göstermektedir. Bu komiteler grupları askeri ve siyasi merkezler olarak iki ana gruba ayrılmakta ve siyasi merkezlerde ülke ve bölge sorumluları olarak görevlendirilmiştir. Bir piramit şeklinde yapılan siyasi merkezlerde örgütün en tepesinde merkez komitesi, ona doğrudan bağlı olan ülke sorumluları, ülke sorumlularının altında ise bölge sorumluları bulunmaktadır. Bölge sorumlularına bağlı olarak komuta bölümlerinden sorumlu bölüm önderleri bulunmaktadır. (Çitlioglu, 2007 :47)

Askeri merkez yapılanması da; komuta gruplarına ayrılmış ve doğrudan merkez komitesine bağlıdır. Komuta grupları 2 veya 4 kişiden oluşan hücreler şeklinde bölünmüş ve hücreler birbirlerini kesinlikle tanımamaktadır. Gizliliğe oldukça önem veren örgütte askeri ve siyasi kanat da birbirini tanımamaktadır. Böylece örgüte yönelik bir operasyon ya da ajan yerleştirme durumunda diğer hücrelerin deşifre olmaması sağlanacaktır.

Her örgütte olduğu gibi ASALA için de özellikle propaganda ve eylemlerde kullanılmak üzere maddi kaynak yaratmak çok önemlidir. Siyasi merkezlerin amaçlarından biri de finansal kaynak yaratmaktır. Bunu da faaliyet gösterdikleri ülkelerde dergi, broşür, gazeteler yayımlayarak, o ülkenin yasal sınırları içerisinde seminerler ve yürüyüşler düzenleyerek, kendileriyle ideolojik olarak aynı çizgide yer alan diğer örgütlerle, meslek kuruluşları ve sendikacılarla gizli ya da açıktan toplantılar gerçekleştirerek sağlarlar. (Bal ve Çufalı, s.655)

Askeri grup, merkez komite tarafından tespit edilen hedeflere yönelik saldırıları yapmak üzere saldırıdan önce ya da özellikle Fransa ve Yunanistan gibi güvenilir ülkelerde bulunan gizlenme yerlerine yerleşerek saldırı zamanına kadar hazır beklerler. Saldırının tepe ismi çoğunlukla örgüt merkezinden gelirler. Güvenilir görülmeyen ülkelerde ise gizlenme imkânı olmadığında

vurucu timler saldırı sonrası hemen geri dönmektedirler. (Bal, ve Çufalı...s.655.)

2.7.1. ASALA'ya Bağlı Hücreler ile Paravan Örgütler

1980-1981 yılları arasında Avrupa'da birçok ülkede Türk Dışışleri ve personelleri ile Türk kuruluşlarına yönelik gerçekleştirilen terör saldırılarını üstlenerek adını duyuran ASALA terör örgütüne bağlı hücreler (Çitlioğlu, 2007: 47):

- a) Şehit Refi Balian Komando Grubu,
- b) Kara 24 Nisan Komando Timi,
- c) Geourgen Yanikian Komando Grubu,
- d) Yanikian ve Sasunian Komandoları,
- e) Avrupa 21. Komando Grubu,
- f) Ermeni Adalet Komitesi,
- g) Antranig Pasa Komandoları,
- h) Aleks Yenikomesian Komando Grubu,
- i) Shahan Natali İntihar Komando Timi,
- j) Sehit Agop Darakcian Komando Timi,
- k) Yeghid Kesisian İntihar Komando Timi,
- l) 24 Eylül İntihar Komando Timi.

Terör örgütü ASALA, tarihte birçok örgütün yaptığı gibi özellikle terör olaylarını soruşturan kolluk kuvvetlerini yanıltmak, oluşabilecek olumsuz algıyı kırmak, uluslararası arenada daha fazla desteğe sahip olduğunu göstermek ve Ermeni sorununa yalnızca kendilerinin değil de daha birçok örgüt tarafından sahip çıkıldığı imajını vermek amacıyla farklı isimlerle paravan örgütler kurmuşlardır.

Bunlardan en bilinenleri:

- a) 3 Ekim,
- b) 9 Haziran,
- c) Orly,
- d) Ermenistan Gizli Ordusu,
- e) Yeni Ermeni Direnişii,
- f) Fransa Eylül Örgütü,
- g) 15 İsviçre Grubu,
- h) Kızıl Ermeni Ordusu,
- i) Dünya Cezalandırma Teşkilatı,
- j) 28 Mayıs,
- k) Ermeni Milli Komitesi,
- l) Ermeni Halk İhtilal Harekatı,
- m) Kıbrıs Ermenilerini Mücadeleye Çağırıyor,
- n) Kıbrıs Ermeni Rum Teşkilatı (KARAŞ, Z, 2007, 48)

2.8. ASALA'nın Özellikleri

ASALA'nın eylemleri göz önünde bulundurulduğunda dış destekli ve şiddetli eylemlere başvuran bir terör örgütü olduğu gözlenmektedir. Terör eylemleri amaçlarına ulaşmakta ve seslerini duyurabilmekte en büyük araçtı. Liderler, birbirlerini öldürüyor, beğenmediklerini tasfiye ediyorlar, öldürtüyorlardı. Ayrıca kendini ASALA ya bağlı açıklayan her grubu yeni bir Ermeni örgütü gibi tanıtarak güçlü olduğunu vurgulamak göstererek örgüt propaganda yapıyordu. Yapılan eylemlerini genelde yeni türemiş bir Ermeni terör örgütü üstlenmekteydi.

ASALA terör örgütü ilk eylemini 1976 yılının şubat ayında Beyrut'ta bulunan Türk Büyükelçiliği Başkatibi Oktay Cerit'i öldürmesi ile ilk eylemini gerçekleştirmiştir.

Fransa'nın Paris şehrinde 1979 yılında yapılan Ermeni Konferansı örgütün gelişmesine sebep olmuştur. Bu kongreden sonra Fransa'daki Ermeni teröristlerle irtibatlar geliştirilmiş ve örgüte yeni katılımlar sağlanmıştır. Bu katılımlardan bazıları Alex Yenikomsıyan ve Monte Melkiyan'dır. İlerleyen süreçte örgütün birçok eylemini bu yeni katılım sağlayan militanlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Terörün artan bir şiddetle devam ettiği bu yıllar içinde merkez kadrosunda gruplaşmalar ve hizipleşmeler başlamış ve özellikle ASALA'nın masum insanları hedef alan terör eylemleri durumlarını sarsmıştır. İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesiyle ASALA Terör Örgütünün lider kadrosu Lübnan'dan ayrılmış ve örgüt Temmuz 1983 tarihinde ise ikiye bölünmüştür. Agopyan Grubu: Yunanistan ve Ortadoğu'ya yerleşmiştir. Türk ve yabancı, masum kadın ve çocuk ayırımı yapmadan teröre devam etmiş, Orly katliamı gerçekleştirmiş ve saldırılarına devam etmiştir. Diğer grup ise Batı Avrupa'da, "ASALA Devrimci Hareketi" adı ile yoluna devam etmiştir. Bu hareket tarzının liderleri Monte Melkonyan ve Ara Toranyan'dır. Toranyan, Ermeni Ulusal Hareketi adlı grubun lideridir.

İranlı Melkonyan ise Ermeni mücadelesinin siyasi kanadını oluşturmayı amaçlamış ve mücadelelerini Ermenileri harekete geçirmek ve Türkiye'ye karşı harekete geçmiş diğer güçlerle işbirliğinde bulunmak şeklinde ikiye ayırdığını ifade etmiştir. İzlediği stratejiler nedeni ile ASALA'nın amaçları, üç yönlü şekilde destek sağlamaktadır: İlki Sovyetler - Doğu Bloğu ve Sosyalist ülkeler desteği, ikincisi Jeopolitik beklentileri bakımından, Türkiye'yi dış ve iç tehdit ve terörle yıpratmayı politikalarının esası sayan Yunanistan, Suriye gibi ülkelerin desteği ve üçüncü ve son amacı Komünist partilerden, dolaylı olarak Hınçak Ermeni terör örgütü sempatanlarından, karşı görüşlere sahip bulunsalar da Ermeni kiliselerinden destek sağlamaktır.

1980 yılının Nisan ayında Sidon/Lübnan'da yapılan PKK ile ortak eylem anlaşmasıyla, ASALA ilişkilerini bir adım ileriye taşımıştır. (Özçelik,İ.2005:347). Bu antlaşmanın gerçekleşmesi sebebiyle ASALA ve PKK birlikte hareket etmeye başlamış eylemlerini birlikte oluşturmuşlardır. Ayrıca,

Türkiye’de terörün daha baskın şekilde ilerlemesi için her örgütle ilişkiler kurup daha etkin olmaya çalışmışlardır. Diğer terör örgütleriyle olan bağlantısı çalışmamızın ilerleyen bölümünde daha detaylı anlatılmıştır.

ASALA’nın resmi yayın organları arasında bulunan “HAYASTAN” en önemli yayın organları olarak kabul edilebilir. Bir diğerleri ise “Hay-Baykar” ve “Armenia” Londra’da yayınlanan “Kayzer” adlı dergiler de yayın organlarının basında gelmektedir. ASALA ilk radyo yayınına 1981’de Beyrut’ta yapmıştır, “Lübnanlı Ermenilerin Sesi” adı altında her gün bir saatlik yayınlar yapmıştır.

ASALA'nın nihai olarak gerçekleştirmek istediği durum, dünyadaki ilerici Ermeni hareketlerini merkezi bir konum olarak gördüğü (Lübnan’da) toplamak ve oradan kontrol etmektir. Kısaca, tüm ilerici Ermenileri tek bir çatı altında ASALA çatısı altında birleşecek ve ASALA Halk Hareketi’ni başlatacaktır. Bu suretle, güçlerini birleştirebileceklerdir (Bal,İ. ve Çufalı,M.:692).

ASALA kendi stratejisini 1981 yazında, dünyadaki tüm Ermenileri Lübnan’da toplantıya davet ederek gerçekleştirmeye çalışmıştır. Stratejinin bir diğer aşaması ise bu güç birliğinin sosyalist devletler yardımıyla terörü yayarak, bir kaos ortamı oluşturup savaş başlatmasıdır. Ermeni terörü, Ortadoğu’daki kurtuluş mücadelelerinin biri olup Türkiye’nin toprak bütünlüğüne kast edilmiş bir davranış olarak düşünülebilir. Bu stratejinin sonucu olarak yukarıda da belirtildiği üzere ASALA-PKK işbirliği meydana gelmiştir (Bal,İ. ve Çufalı,M.:693).

2.9. ASALA’nın Gerçekleştirdiği Eylemler Ve Faaliyetleri

ASALA destekçilerinden aldığı destekle yurtiçi ve yurtdışında birçok eylem yapmış 1973-1984 yılları arasında 40 tan fazla diplomatımızı katletmiş 300 den fazla masum insan yaralanmıştır. ASALA tarafından yurtiçinde gerçekleştirilen eylemlerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

ASALA terör örgütü kuruluş amaç ve hedeflerine ulaşmak amacıyla birçok devlet ve terör örgütünün yardımlarıyla Türkiye’ye yönelik ve Türk vatandaşlarımızı hedef alan birçok saldırı gerçekleştirmiştir. ASALA, Türkiye

çerisinde örgüt mensubu desteği bulamamasından dolayı çoğunlukla daha önceden belirlenen hedeflere yönelik eylemlerde vur-kaç taktiği benimsemiştir. Yaklaşık 12 yılda gerçekleştirdiği eylemlerde 41 vatandaşımız şehit edilmiştir. Verilen bilgiler net olmamakla birlikte yaklaşık 110 eylem gerçekleştirdiği değerlendirilmektedir.

ASALA'nın gerçekleştirdiği eylemlere ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: ASALA Tarafından Gerçekleştirilen Eylemler

22 Ekim 1975	Viyana
24 Ekim 1975	Paris
16 Subat 1975	Beyrut
29 Mayıs 1977	İstanbul
9 Haziran 1977	Roma
2 Haziran 1978	Madrid
12 Ekim 1979	Lahey
22 Aralık 1979	Paris
31 Temmuz 1980	Atina
17 Aralık 1980	Sidney
4 Mart 1981	Paris
9 Haziran 1981	Cenevre
24 Eylül 1981	Paris
28 Ocak 1982	Los Angeles
8 Nisan 1982	Ottawa
4 Mayıs 1982	Bostom
7 Haziran 1982	Lizbon
7 Agustos 1982	Ankara Esenboğa Havaalanı
27 Agustos 1982	Ottawa
9 Eylül 1982	Burgaz
9 Mart 1983	Belgrad
16 Haziran 1983	İstanbul
14 Temmuz 1983	Brüksel
15 Temmuz 1983	Paris
27 Temmuz 1983 Lizbon	Lizbon
30 Nisan 1984 Tahran	Tahran
21 Haziran 1984 Viyana	Viyana

Kaynak: Karaş, Zeynep Ermeni Terör Örgütü ASALA s.54

2.10. ASALA'nın Finansal Kaynakları

Bir terör örgütünün kuruluş aşaması ve sonrasında en çok ihtiyacı olan şey maddi kaynaklardır. Örgütün bilinirliğini sağlamak amacıyla gerçekleştirecekleri siyasi propaganda faaliyetlerinin yanında terör saldırılarını da finanse etmek için ciddi ekonomik geliri olması gerekmektedir. Bu durum ASALA Terör örgütü için de geçerliydi. Birçok ülkeden destek aldığı bilinen ASALA için kimi zaman gönüllü, kimi zaman ise tehdit ve yıldırma ile destek alınmıştır. ASALA bu yöntemleri Ermeni olan ya da olmayan farklı terör örgütleri ve devletlere uygulamıştır. Hagop Hagopyan bir defasında şu şekilde bir açıklama yapmıştır: “Gücümüz Ermeni halkından gelmektedir. Biz onlardan destek almaktayız, ayrıca soygunlardan.” Demıştır. (Gunter, :127)

1982 yılı Mayıs ayında Los Angeles'daki Kanada Hava Yollarının bombalanması olayının faileri ayrıca Kaliforniya'da yaşayan ve halı mağazaları bulunan Ermeni uyruklu Amerikalı bir şahıstan yüksek miktarda para gasp etmeye teşebbüsle suçlanmışlardı. Bu da gönüllü olarak Ermenilerden destek aldıklarını açıklayan örgütün ihtiyacı olan maddi kaynaklara ulaşmada birçok farklı suçlara karıştıklarını gösteriyordu. ASALA'nın bir dönem Filistin terör örgütlerince askeri, lojistik ve eğitim alanlarında ihtiyaçları karşılandı. Yine birçok devlet de direkt ve dolaylı bir şekilde ASALA'ya hem mali hem de lojistik anlamda malzeme temin ettiler. Bunlara ek olarak ASALA'nın belki de en önemli geliri narkotik maddelerin ticaretinden elde edilen gelirdi. (Somer, 1984: 19-29)

Terör örgütlerinin içinde buldukları devletlerin mevcut durumlarına göre ortaya çıkarak, birkaç devleti içine alacak şekilde etkin olduğu alanları genişletirken, Ermeni terör örgütlerinin de uluslararası bir terör örgütü haline gelerek dünyada birçok devlete yönelik saldırılar gerçekleştirmiş, bunun yanında uyuşturucu madde ticaretinin oldukça yüksek olduğu ülkelere yönelik saldırılarını yoğunlaştırdıkları gözlemlenmiştir.

1980li yıllardan itibaren uyuşturucu madde ticaretiyle sebebiyle yakalanan birçok şahsın ifadelerinde ASALA'nın uyuşturucu madde

kaçakçılığı ile ilişkisi olduğunu belirtmeleri ve bu konuda medyada yer alan haberlere rağmen örgütün bu haberleri yalanlamaması da örgütün uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı şüphelerinin artmasına sebep olmuştur.

2.11. ASALA'nın İlişkileri Ve İşbirlikleri

2.11.1 Asala ABD ve Avrupa Ülkeleri İlişkileri

2. dünya savaşından itibaren konveksiyonel ve tepe alma savaşlarının yerini 4. nesil savaşlar aldı. 4. Nesil savaşların unsurlarından bir tanesi de ülkelerin terörizmi, politik, ekonomik, içtimai ve askeri mevcut şebekeleri çıkarları doğrultusunda kullanmasıydı. ASALA Terör Örgütünün de bu gaye ile desteklendiği, coğrafyamızda ve dünya genelinde birçok ülkede Türkiye aleyhinde maşa gibi kullanıldığı inkâr edilemez bir gerçektir.

“1887’den günümüze ABD ve Kanada’daki Ermeni kuruluşların sayısı kiliseler hariç yaklaşık 1046 civarındadır. Bu rakama 182 Ermeni kilisesini eklediğinde, sayı 1228’e ulaşmaktadır.” (Kantarıcı, 2007, s.165) Nitekim Amerika’ da bulunan Ermenilerin lobicilik faaliyetleri örgüte destek verilmesinde önemli ölçüde etkili olmuştur. 27 Ocak 1973’te Gurgun Yanıkan isimli bir Ermeni’nin ABD’nin Santa Barbara şehrinde Türkiye başkonsolosu Mehmet Baydar ile Konsolos Bahadır Demir’i katletmesi ile saldırı furyası başlamıştır. ABD Türklere karşı yapılan bu saldırının önüne geçememiş mağdur edebiyatı yapan Ermenilerin yanında yer almayı siyaset malzemesi haline getirmiştir. ABD’de faaliyet gösteren dernek ve kiliselerin ASALA Terör Örgütüne finansal destek verdiği ve Türkiye aleyhinde propaganda yaptığı tartışılmaz bir gerçektir. Bu lobi faaliyetleri ABD’de birkaç eyalet haricinde 50 eyaletin hepsinde soykırım yerel meclislerden geçmiş durumda. Buna karşın ABD devlet yönetimi Ortadoğu’da ki çıkarlarını korumak adına dolaylı yollardan destek verse de resmen kabul etmiyor.

Asala Terör Örgütüne çıkarları doğrultusunda eğitim, siyasi, silah, lojistik destek veren ülkelerin başında Fransa'da mevcuttu. Nitekim ASALA Terör Örgütü 1979 yılında Paris'te gerçekleştirdiği konferans ile Fransa Ermenilerinden bünyesine yeni elemanlar katarak güçlenmiş Fransa da bulunan Ermeni kiliselerinden yardım almıştır. Atina'da yayınlanan Eleferotipia gazetesinde Asala Terör Örgütünün yayınlanan bildirisinde; "ABD ve Fransa hükümetleri, Ermeni örgütlerinin antiemperyalist ve devrimci karakterini bozmak için faaliyette bulunuyorlar. Özellikle Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand'ın bu alandaki tutumunu dikkat ve esefle izliyoruz. Ermenilerin vatan olarak bildikleri toprakların yakınında ve Orta Doğu bölgesinde yaşayan Ermeniler buldukları toprakları terk etmemeleri gerekir. Çünkü Dünya Kiliseler Birliği ve CIA başta olmak üzere çeşitli batılı kuruluşlar Orta Doğu ve çevresinde yaşayan Ermenileri bölgeden uzaklaştırmak için yoğun faaliyette bulunmaktadır. Ulusal kurtuluş mücadelesinde eylemciler Sovyet Ermenistan'ını bir üst olarak kabul ederler" (Bal ve Çufalı, 2006: 672) denilmektedir. Bildiride Fransa'nın ASALA Terör Örgütünü değiştirmeye çalıştığı örgütü çıkarlarına uyarlamaya çalışması vurgulanmaktadır.

Orly havalimanına yapılan saldırıya kadar desteğini esirgemeyen Fransa yapılan saldırı ile tuttuğu maşanın elini yaktığını görmüş ve örgütten desteğini çekmiştir. Dünya kamuoyuna saldırgan bir terör örgütü olduğunu gösteren ASALA'ya karşı alenen destek vermenin menfaatleri ile uyuşmadığı gerçeğini anlamışlardır.

2.11.2. ASALA'nın Terör örgütleri ile ilişkisi

2.11.2.1. ASALA-PKK

ASALA terör örgütünün nihai amacı devrime giden şiddet olayları ile Doğu Anadolu bölgesini Türkiye'den kopartmaktır. Orta doğuda faaliyet gösteren bir diğer terör örgütü ise PKK terör örgütüdür. Bu terör örgütüyle ASALA terör örgütü aynı amacı gütmektedir. Amaçlarının ortak paydası

sebebiyle ASALA terör örgütü PKK terör örgütü ile de işbirliğinde bulunmuştur.

PKK terör örgütü, 1974 yılında Diyarbakır ili, Lice ilçesi, Fis Köyünde kuruluşunu bildirge ile ilan etmiştir. 1984 Yılı 15 Ağustos günü yaptığı “Eruh” baskını ile adını duyurmuştur. PKK, Türkiye’de Yaşayan Kürt halkının bağımsızlığına kavuşmasını amaçlamıştır.

Filistin’de bulunan kamplar birçok örgütün kaynaşmasında etkin rol aldığı gibi, ASALA-PKK örgütlerinin de birlikte hareket etmesine sebep olmuştur. Bu birlikteliğin ilk örneği 1979 yılı Lübnan’ın Sidon şehrinde Türkiye’nin faşist ilan edildiği gerçekleştirilecek eylemlerin Kürt ve Ermeni halkları adına yapılacağı açıklanmıştır.

1980 yılının Kasım ayında Türkiye’nin Strazburg Konsoloslugu ve aynı ay içerisinde gerçekleştirilen Roma THY (Türk Hava Yolları) bürosuna düzenlenen saldırı ASALA ile PKK terör örgütlerinin birlikte gerçekleştirdiği ilk eylemdir.

Bu iki terör örgütü tarafından 1987 yılında karşılıklı anlaşma yapılmış olup maddeleri aşağıda gösterilmektedir (Bicik, 2014; 14).

- a) Ermeniler PKK terör örgütü içinde eğitim faaliyetlerinde bulunacaklar,
- b) PKK terör örgütüne her yıl militan başına 5.000 dolar ödenecek,
- c) Ermeniler küçük çaplı eylemlere katılacaklar.

Anlaşma sonrası yaşanan gelişmeler ve Ermenilerin olumsuz hareketleri sonucunda 1990 yılı Nisan ayının 18’inde yeni bir toplantı gerçekleştirilmiş olup alınan kararlar aşağıda gösterilmiştir (Bicik, 214; 15).

- a) PKK ve ASALA terör örgütleri artık ortak yönetilecektir,
- b) Türkiye’de güvenlik kuvvetlerine yönelik eylemlerde istihbaratı Ermeniler yapacak,
- c) Muhtemel devrimden sonra elde edilen topraklar eşit olarak bölüşülecek,
- d) Kamp masraflarının %75’ini Ermeniler karşılayacak,
- e) Türkiye’deki metropol şehirlerde eylemler yapılacak

Sonuç olarak elde edilen belgeler doğrultusunda da Ermeni terör örgütünün PKK militanları ile birlikte Bekaa ve Zeli kamplarında eğitim aldıkları görülmektedir.

2.11.2.2. ASALA- Aşırı Sol Örgütler

ASALA Terör örgütü birçok Marksist Leninist örgütle işbirliğinde bulunmuşlardır. Bu örgütlerden bazıları ile olan ilişkisi aşağıda açıklanmıştır.

2.11.2.2.1. ASALA - TKP-ML/TİKKO:

TKP-ML (Türkiye Komünist Partisi- Marksist Leninist) illegal silahlı kanadı olan TİKKO (Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu) İbrahim Kaypakkaya tarafından 1972 yılında kurulmuştur. Kurulan bu örgüt ilk eylemlerini Tunceli-Elazığ illerinde gerçekleştirmiştir. 1973 yılının Mayıs ayında ölmesiyle bu örgüt parçalanmıştır. TİKKO ile ASALA'nın birlikteliği Lübnan'da bulunan eğitim kamplarında başlamıştır.

TİKKO'nun bir zamanlar genel sekreterliğini yapmış olan Gabris Altınoğlu da Ermenidir. Ayrıca TİKKO içerisinde birçok Ermeni asıllı militan yer almıştır ve Ermeni terör örgütleri ile ilişkisi bulunan Orhan Bakır (Ohannes Bakırcıyan) isimli şahıs 21 Mayıs 1980 yılında güvenlik kuvvetleri ile Elazığ ilinde girdiği çatışma sonucu ölmüştür. Gabris ve Orhan Bakır'ında yer aldığı TİKKO içerisinde faaliyet gösteren Ermeni asıllı örgüt militanlarının bulunması ve TİKKO örgütü 1915 yılında Tehciri'ni "Soykırım" olarak tanımlayarak, Ermeni terör örgütleriyle işbirliği içinde olduğunu gösterir niteliktedir. (Bicik, 2014; 18).

2.11.2.2.2. ASALA – DHKP/C:

Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi 1994 yılında Suriye Şam'da kurulmuştur. Liderleri Dursun Karadaş olup FKF (Fikir Klüpleri Federasyonu) içerisinden çıkan DEVSOL geleneğinden çıkmıştır. DHKP/C terör örgütünün nihai amacı Türkiye'deki mevcut siyasi rejimi değiştirmeyi hedeflemektedir.

DHKP/C terör örgütü bu amacına ulaşmak için Ermeni Terör örgütleriyle işbirliğinde bulunmuştur. ASALA, DHKP/C terör örgütü elemanlarına silahlı eğitim vermiş ve birlikte uyuşturucu ticareti yaparak, örgüt için finansman sağlamıştır.

2.11.2.2.3. ASALA – TKP:

Türkiye Komünist Partisi 1920 yılında Mustafa Suphi tarafından kurulmuş olup, Türkiye’de Marksist Leninst bir düzen kurmayı amaçlamıştır.

ASALA’nın başını çektiği 27 Kasım 1981’de Avrupa da yapılan “Ermeni Öğrenciler Birliği” ile “Kürt Öğrenci Derneği Londra Şubesi” ilk kez ortak bir bildiri yayımlayarak Ermeni ve Kürt halkının ortak düşmanlarına karşı birlikte hareket edilmesi gerekliliği vurgulamıştır. ASALA’nın bu bildiride belirttiği işbirliği çağrısına, “Türkiye Komünist Partisi (TKP)’nin Londra’da ki uzantısı olan “Türkiye Demokratik Haklar Savunma Komitesi” (CDDRT) cevap vermesiyle birlikte ASALA ile TKP arasında işbirliği başlamıştır ve Türkiye aleyhinde bildirimler dağıtması bu birlikteliği kanıtlar niteliktedir. (Bicik, 2014; 18).

2.12. ASALA İle Mücadelenin Sonuçları

1980’lerin ortasında ASALA’nın Türklere ve Türkiye’ye yönelik saldırıları son bulmuştur. ASALA örgütünün çöküşe geçmesi ile ilgili kimi kaynaklarda örgütü Türkiye’nin başarılı hamleleri sonucunda zayıflattığını savunurken kimi kaynaklar ise Avrupa’nın örgütten desteğini çekmesi sonucu örgütün zayıfladığını ileri sürmüştür.

ASALA terör örgütünün zayıflamasına etki olan sebeplerden biride örgütün gerçekleştirmiş olduğu Orly Katliamı olmuştur. Bu katliam sonucu 28 i Türk vatandaşı olmak üzere 63 kişi yaralanmıştır. Bu yaralı şahıslar arasından 8 kişinin(2’si Türk, 4’ü Fransız, 1’i Amerikalı, 1’i İsveçli) hayatını kaybetmesi Dünya çapında ASALA terör örgütüne büyük bir tepki oluşmasına sebep olmuştur.

Sivil halka yapılan bu eylemle bazı Avrupa ülkelerinin ASALA terör örgütüne yaptığı desteği geri çekmesi de örgütün sonunu getiren büyük etkenlerden biridir.

1985 yılı Şubat ayında Yunanistan da Elefterotipia gazetesinde yayınlanan bir bildiri ile S.S.C.B'ye bağlı Ermenistan'ı yapılan/yapılacak eylemlerde bir karargah olarak kullanarak sadece Türklere değil Türklerle işbirliği içerisinde olan milletlere de eylem koyma amacı güdülmüştür.

Bu bildiriler sonrasında ASALA terör örgütünde fikir ayrılıkları baş göstermiş buda örgütün bölünmesine sebep olmuştur ve devam eden bu bölünmeler ile örgütün çöküşü hızlanmıştır.

ASALA terör örgütü ile ilgili iddia edilen başka fikir ise görevini tamamlayan ASALA terör örgütünün bitirilerek, Doğu Anadolu Bölgesi'ne yönelik aynı menfaati güden PKK terör örgütünü destekler konumuna getirildiği savunulmaktadır.

Fakat ASALA terör örgütünün tamamen bitirildiği düşünülemez PKK terör örgütü içerisinde Ermeni ırkına sahip olan birçok militanın bulunmasından dolayı ASALA terör örgütünün PKK bünyesinde hala aktif olduğu savunulmaktadır. (İŞERİ, 2008: 54-56).

3.BÖLÜM

TÜRKİYE' NİN ASALA'YA YÖNELİK POLİTİKALARI

3.1. Ermeni İddiaları ve ASALA 'ya Karşı T.C. Devleti Politikaları

1973 senesinde Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar ve yardımcısı Bahadır Demir'in öldürülmesi sonrasında ABD' ye protesto notası verilmesi ile başlayan süreç yapılan eylemler sonrasında yapılan sert açıklamalar ve kınamalar ile devam etmiş hükümet kanadında kanın yerde kalmayacağı bu örgütün sonunun getirileceği vurgulanmıştır. 1973-1984 yıllarına kadar ülkemiz Ermeni iddiaları karşısında bir tez üretmemiş bu konuda dünya kamuoyunu aydınlatacak bir çalışma yapmamıştır. Eylemlerin artması ve dünya kamuoyuna meselenin yanlış aksettirilmesi üzerine Türkiye bu konu üzerinde çalışmalara başlamış Osmanlı arşivinden iddialara karşı anti tez üretmiştir.

2000'li yıllarda Ermeniler yurt dışında lobi faaliyetlerine devam etmiş sözde 1915 Ermeni soykırım iddiasını arkasına aldığı ülkelere kabul ettirmek yasal olarak tanınmasını sağlamak için çalışmalar yapmışlardır. Türkiye bu tutumun karşısında dostane bir tutum izlemiş dönemin başbakanı Recep Tayip Erdoğan 1915 olaylarını konu alarak açıkladığı mesajda; "Türkiye Cumhuriyeti olarak 1915 olaylarının bilimsel bir şekilde incelenmesi için ortak tarih komisyonu kurulması çağrısında bulunduk, Türk, Ermeni ve uluslararası tarihçilerin yapacağı çalışma, 1915 olaylarının aydınlatılmasında ve tarihin doğru anlaşılmasında önemli rol oynayacaktır" demiştir.

Bugün Türkiye'nin üzerine atılan sözde Ermeni soykırımı iddiası gerçek olmasa da Ermenilerin yurt dışındaki lobi faaliyetleri sonucunda Türkiye prestij kaybına uğramış ve sözde soykırım Türkiye aleyhinde hareket eden 15 ülke tarafından yasal olarak tanınmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmesine yönelik açıklanan koşullardan bir tanesinin de sözde 1915 Ermeni Tehcirinin kabul edilmesiydi Türkiye bu koşulu kabul etmemiş tepkisini Ermeni sınır kapılarını kapatmak ile göstermiştir.

3.2. ASALA' nın Etkisini Kaybetmesi

ASALA Terör Örgütü 1979 yılında Paris'te gerçekleştirilen Konferans ile bünyesine Fransa' da ki Ermenilerden yeni elemanlar kattı.1973-1984 yılları arasında 40'tan fazla Türk diplomatını katletti ve ateş hattı içerisinde olmaktan başka suçu olmayan 300'den fazla masum insanı yaraladı. Eylemleri ile masum insanları hedef alan ASALA Türk ve Dünya kamuoyunda büyük tepkiler aldı ve Türkiye'nin yanında Fransa ve İsviçre içinde büyük tehdit oluşturdu.

1983 yılında teröristlerin Fransa'da Orly Havalimanındaki saldırıları sonucunda ASALA Terör Örgütünün terör olarak ifade edebileceğimiz faaliyetleri son buldu. Dünya kamuoyunda yer etmesi gereken kanının yerleşmesini sağladı. Neredeyse unutulmak üzere olan sözde tehcir hadisesi daha da abartılmış hali ile zihinlerde tekrar oluşturuldu. Ancak bir süre sonra dünya genelinde bir tepkiye sebebiyet vermemek için eylemlere son verildi. Fransa da ki bu eylem mağdur edebiyatı yapan, intikam için yola çıktıklarını iddia eden Ermenilerin gerçek yüzünü, nasıl bir örgüt oldukları gerçeğini tüm dünyaya gösterdi bu Marksist ve Leninist görüşe sahip olan ASALA ya karşı Ermeni cemaatlerinde de hoşnutsuzluğa yol açtı.

1983 yılında ASALA Terör örgütü ikiye bölündü. Monte Melkonyan ve Ara Toraryan, ASALA lideri Agopyan ile ters düşerek ASALA İhtilalcı Hareketi (ASALA-MR) adlı yeni bir örgütünü kurdular. Nedeni sadece Türkiye'yi hedef alan bir politika izlemek yerine Agopyan 'ın sadece Türkiye'ye değil Türkiye ile işbirliği yapan ülkelere de düşman düşüncesi idi. İki bölüğü arasında çatışmalar yaşandı ve Melkonyan'ın emri ile ASALA-MR militanları 15 Temmuz 1983'te ASALA'nın iki önemli lideri Vikan Ayvazyan ve Haçık Hovaryan'ı Lübnan'da Beka Vadisi'nde öldürdü. Agopyan failleri yakalayıp 16 Ağustos 1983'te infaz etti. 28 Nisan 1988 yılında Agopyan Atina'da evinin önünde kurşunlanarak öldürüldü.

Sonuç olarak ASALA'nın Türkiye ile birlikte diğer ülkeleri de karşısına alması verilen desteği azalttı. Örgüt içi çatışmalar ve bölünmeler giderek örgütün zayıflamasına ve 1980'li yıllardan itibaren etkininin azalmasına neden

oldu. Tepkiler neticesinde dış güçler Türkiye'ye karşı kullanılan ASALA yerine coğrafyada maşa olarak kullanacakları PKK Terör Örgütünü desteklemeyi tercih ettiler.

3.2.1. ASALA 'ya Yönelik Yapılan Gizli Eylem İddiaları

ASALA Terör örgütünün eylemlerinin ardından dönemin devlet başkanı Kenan Evren halka; "Türk hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti'ne açılmış bir savaş olarak gördüğü bu cinayetleri sona erdirmek için gerekli bütün önlemleri almakta kararlıdır. Bu bağlamda, gücümüzü gerekli gördüğümüz yerlerde ve gereken zamanlarda kullanmamız doğal karşılanmalıdır..." "Bunca kanın hesabı tarihe miras bırakılmayacak" şeklinde açıklamalarda bulunmuş Türkiye'nin bu konudaki hassasiyetini dile getirmiştir. (Bal,İ. ve Çufalı,M., 2008:673) Bu açıklamaların ardından Yurt dışında Paris'te başlama veren bir takım olaylar cereyan etmiş; bir hafta içerisinde Ermenilere ait üç yer bombalanmıştı. Marsilya da sözde 1915 Ermeni katliamı anısına yaptırılan anıt açılışın ardından 10 saat geçmeden havaya uçuruldu. ASALA MR'yi kuran Ara Toranya'ya yönelik aracı bombalanması sonrası Toranya bu patlamadan yaralı olarak kurtulmuştu. Bu olayların akabinde Belçika da ve Yunanistan'dan örgüt içi çatışmada birbirlerini öldürdükleri haberleri gelmeye başladı. Bu olayların öncesinde ve olaylar sonrasında dönemin bilinen gazetelerinden Günaydın gazetesinin "Hedef ASALA liderleri", manşeti atması ve "Beş kişilik vurucu tim Lübnan'a gönderildi" şeklinde haber yapması bu konuda dikkat çekici bir unsurdur.

7 Şubat 2007 tarihinde Eski İstanbul Mit Bölge Başkanı Nuri Gündeş "Can Dünder Soruyor" isimli programa katılıyor ve ASALA ya karşı yapılan operasyonların varlığı sorusuna şöyle yanıt veriyor; " ASALA operasyonu devletin oraya ulaşamadığı yerlerde savaş veren insanlar olarak bizler oraya gittik. Ben değil ama ekibim gitti" diyerek yukarıda belirtilen hususları destekler nitelikte konuşmuştur. (<http://www.milliyet.com.tr/>, 2010) Ermenilere gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda dönemin Dış İşleri Bakanı

İlter Türkmen katıldığı bir televizyon programında kendisine yönelik Ermeni operasyonlarında Türkiye'nin eli olup olmadığının sorulması üzerine; "Hayır, biz resmi terörü reddediyoruz ve bu tür eyleme başvurmuş değiliz" şeklinde cevap vermiştir. (Bal,İ. ve Çufalı,M., 2008:674)

Sonuç olarak ASALA terör örgütünün saldırılarına karşı Türkiye'nin müdahalede bulunduğu açık gibi gözükse de bu konuda somut bir delil göstermedikçe bunu söylemek teoriden öteye geçmeyecektir. Bu konuda resmi kanallardan bir açıklama olmamakla birlikte Susurluk Kazası ile adını duyduğumuz Abdullah Çatlı ve ekibinin yurt dışında ASALA ya karşı eylemler yaptığı kanısı Türk kamuoyunda kafalarda yer etmiştir.

ASALA Terörüne Türk Kamuoyunun Tepkileri 1973-1983 yılları arasında yurt dışında görev yapan 40 tan fazla Türk diplomatımızı katleden ASALA Terörü ülkede büyük yankı uyandırmıştır. Asala ya karşı diplomatlarımızı koruyamayan yabancı ülkeler protesto edilmiş gazete manşetleri şiddetle olayları kınamıştır. 1973 senesinde Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar ve yardımcısı Bahadır Demir'in öldürülmesi sonrasında ABD' ye protesto notası verilmiştir. Üniversite gençliği İstanbul ilinde diplomatlarımızın öldürülmesine tepki olarak "Kahrolsun Palıkarya" sloganı ile yürümüştür. Yapılan eylemler ülke içerisinde yaşayan Ermenilere karşı da tepki oluşturmuş Ermeni evlerinin işaretlenmesi ve Elazığ da Ermeni vatandaşa ait evin kundaklanması gibi olaylar yaşanmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada geçmişte birçok eylemle dolu olan, başta ASALA terör örgütü olmak üzere Ermeni terör örgütlerinin kuruluş, amaç, eylem ve sona erdiği döneme kadarki faaliyetleri incelenmiş; bu inceleme yapılırken üzerinde tam bir görüş birliği sağlanamasa da eylemlerin terör olgusu içerisine oturtulması için gereken terör ve terörizm kavramlarının anlaşılması amacıyla değerlendirmeler yapılmıştır. Her ne kadar yapmış olduğu saldırılar, zarar gören devletler nezdinde terör örgütü olarak adlandırılmasını sağlasa da ASALA ve diğer örgütlerin uluslararası toplumca terör örgütü olarak kabul edilmedikleri, yaptıkları eylemlerine gerekçe oluşturabilecek mağduriyetlerin ön plana çıkarıldığı, bünyesinde barındırdığı farklı hücre yapıları ve paravan örgütler sebebiyle adı geçen örgütlerin aklanılmaya çalışıldığı veya bu eylemleri gerçekleştiren teröristlerin özgürlük savaşçıları olarak adlandırıldıkları görülmüştür.

Tarihsel süreç bize dış destekli terör örgütlerinin en sessiz kaldıkları dönemde dahi uyumadıklarını aksine yenilenecek, kılıf ve isim değiştirerek daha farklı ve güçlü olarak saldırılarını gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bağımsız büyük Ermenistan devleti kurma amacıyla ortaya çıkan ASALA terör örgütü özellikle Ermeni meselesine esas teşkil eden sözde soykırım iddialarından beslenerek hem toprak parçasına sahip olma hem de ülkemizi yüksek tazminatlar ödemeye mahkûm etme güdüsüyle hareket etmiştir. Sözde soykırım dönemlerinde çok daha fazla kayıplar veren Türk ulusu tarihsel gerçeklerle tehciri anlatmaya çalışsa da dış devletler bu konuyu iç ve dış siyaset malzemesi olarak kullanarak Türkiye'yi zor durumda bırakmışlardır.

ASALA'ın bitme dönemine girdiği süreçte PKK ile işbirliği yapması, PKK'nın da kuruluş amacında Kürdistan Devleti kurma hayalinin olması hedefler, isimler, argümanlar farklı olsa da aslında tek bir amaca hizmet edildiğini net bir şekilde görebiliyoruz. Ortadoğu'da güçlü, söz sahibi, istikrarlı Türkiye'nin istenmediği, elindeki potansiyeli, ekonomik kaynaklarını, mevcut stratejik konumu nedeniyle sürekli olarak terörle mücadeleye ayıran bir ülke olmak, uluslararası kamuoyunda sürekli köşeye sıkıştırılan ülke olmak,

mesnetsiz iddialarla, ekonomik saldırılarla güçlü ülke olma yönünde önüne engeller koymak, böylesine güçlü bir devletin önümüzdeki süreçte de adı değişen ama tarzı değişmeyen birçok tehditle karşı karşıya kalacağını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak tarihi böylesine köklü olan bir devletin karşı karşıya kalacağı birçok tehlikeye yönelik sürdürülebilir devlet politikaları üretmesi gerekmektedir. En mağdur olduğu dönemlerde, en haklı olduğu konularda dahi çözüm üretmekte zorlanan, sessiz kalan, sesinin en yüksek çıktığı dönemlerde dahi yalnız bırakılan değil bilimsel destekli daha aktif politikalarla söz sahibi olan, sözü dinlenen güçlü bir Türkiye olmak gerekmektedir.

BİBLİYOGRAFYA**BASILI KİTAP**

- ALTUN, Fahrettin-Yalçın, Hasan Basri (Editörler) **Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi**, Strateji Araştırmaları Serisi 4, Seta Kitapları, İstanbul 2018.
- ANA BRİTANNİCA, **Genel Kültür Ansiklopedisi**, İstanbul: Hürriyet Matbaacılık, s. 549. 2019.
- Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü, s.124. 1993.
- BAL, İdris-ÇUFALI, Mustafa, **Dünden Bugüne Türk Ermeni ilişkileri**, Lalezar Kitabevi, Ankara 2006.
- BAL, İhsan, **Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler**, USAK Yayınları, Ankara 2006.
- BAL, Mehmet Ali, **Savaş Stratejilerinde Terör**, IQ Yayıncılık, İstanbul 2003.
- BASSIOUNI, Cherif, **Legal Responses to International Terrorism** Boston 1998.
- BOZKURT, Enver-KANAT, Selim. **Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007.
- CİRHİNLİOĞLU, Zafer, **Terör ve Toplum**, Gündoğan Yayınları, İstanbul 2004
- ÇEŞME, Ahmet, **Kansız Mücadelenin Kanlı Yüzü Psikolojik Harekat ve PKK**, IQ Kültür-Sanat yayıncılık, İstanbul 2005.
- ÇINAR, Bekir, **Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör**, Sam Yayınları, Ankara 1997
- ÇİTLİOĞLU, Ercan. **Ölümcül Tahterevalliler: Ermeni ve Kürt sorunu**, Destek Yayınları 2007.
- ÇİTLİOĞLU, Ercan, **Yedekteki Taşeron ASALA**, Ümit Yayıncılık, Ankara 1997.

- DENKER, M. Sami, **Uluslararası Terör Türkiye ve PKK**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1997.
- DİLMAÇ, Sabri, **Terörizm Sorunu ve Türkiye**, EGM yayınları, Ankara 1997.
- ERGİL, Doğu, "Kürt Raporu Güvenlik Politikalarından Kimlik Siyasetine", Birinci Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.
- HERBST, Philip, **Talking Terrorism A Dictionary of the Loaded of Political Violence**, Greenwood Press, London 2003.
- İLHAN, Suat **Terör, Neden Türkiye**, NU-DO Yayın Dağıtım, Ankara 1998.
- KANTARCI, Şenol, **ABD'nde Ermeniler ve Ermeni Lobisi** Ankara 2007.
- KARAGÖZ, Betül, **Toplumsal Adalet ve Totalitarizm**, Divan Kitap, Ankara 2010.
- KARAGÖZ, Betül, **Şiddetin Görünümleri, Toplumsal ve Siyasal Şiddet, Kültür-Politik Şiddet, Likidite Şiddeti**, Divan Kitap, Ankara 2009.
- LANSFORD, Tom, WATSON, Robert P, Covarrubias, Jack, **"America's War on Terror"**, ABD 2009.
- MEYDAN LAROUSSE, **Büyük Lügat ve Ansiklopedisi**, C:12, İstanbul: Meydan Yayınları, s.83. 1973
- OXFORD ADVANCED LEARNER'S, İngiltere, 1989, s.1328.
- ÖRGÜN, Faruk. 2001. **Küresel Terör (Global Terror)**, Okumuş Adam, İstanbul 2001.
- ÖZCAN, Nihat Ali, **Terör ve Ekonomi**, (Der. Ümit Özdağ, Osman Metin Öztürk), Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara 2000.
- ÖZÇELİK, İsmail, **Ermeni Sorunu ve Gerçekler**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 2005.
- SCHMID, Alex P., ve Albert J. Jongman. **Political Terrorism**. Transaction Publishers, New Jersey 1988.
- TBB (Türkiye Barolar Birliği), **"Türkiye ve Terörizm"**, Şen Matbaa, Ankara 2006.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005, s.1961.
- UYAR, Tulga, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

MAKALE

ATAR, Olcay, "Terörizmin Felsefesi Argümanları", **Polis Dergisi, EGM Yayınları, Terörle Mücadele Özel Sayı**, Sayı 40, 2004, Ankara.

BİCİK, Mehmet, "Ermeni Terör Örgütlerinin Türkiye'deki Terör Örgütleriyle İlişkileri" **Yeni Türkiye Dergisi**, Sayı 61, s. 60, 2014 Ankara.

ÇOMAK, H, Küreselleşme ve Güvenlik, Küreselleşme ve Küreselleşmenin Türkiye'ye Etkileri, (Ed.) Caner Sancaktar, **Tekirdağ Valiliği Stratejik Vizyon Geliştirme Konferansları Stratejik Rapor-1**, s. 17-28, 2008 Tekirdağ.

GUNTER, Michael, "Turkish Studies Association Bulletin" **Indiana University Press**, 1989 USA.

KEVORKYAN, Dikran, "Armenian Terrorism Within the Framework of International Terrorism" ,**International Terrorism and the Drug Connection**, Ankara University Press 1984 Ankara.

KOLOĞLU, Orhan, "Ermeniler Nasıl Kullanıldılar? Avrupalı Büyüklerin Günahı." **Popüler Tarih**, Sayı 11, 2001 İstanbul

LAQUEUR, Walter, Interpretations of terrorism: fact, fiction and political science, **Journal of contemporary history**, Sayı 2, s. 1-42, 1977 ABD.

MİLLER, Ronald, "input- output analysis:foudations and extensions", **Cambridge University Press**, s. 29-51 2009 ABD.

SARAN, Mine ve Bitirim, Selin, "Terörle mücadelede sosyal pazarlama ve iletişim stratejileri" **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**, Cilt 1 Sayı 2, s.87-110, 2010

SOMER,Tarık "Armenian Terrorism and the Narcatic Traffic", **International Terrorism and the Drug Connection**, Ankara University Press, s.19-29, 1984 Ankara.

Tavas, Taner, Terörizm: Psikolojisi ve Hedefleri", iç. Terörizm İncelemeleri: Teori Örgütler-Olaylar (Ed. Ü. Özdağ ve O.M Öztürk), ASAM Yayınları, Ankara 2000, s.16-20

THACKRAH , JR, "Encyclopedia of Terrorism And Political Violence", 1987, Boston, ABD.

WILKINSON, Paul, "Liberal State Responses to Terrorism And Their Limits." **Counterterrorism: Democracy's Challenge, Studies in International Law**, Bloomsbury, Sayı 19, ABD 2008, s. 79.

TEZLER

İŞERİ, Reyhan 'Türkiye'de Etnik Terör:Asala ve PKK Örneği' Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008, s.54-56.

JESSICA, Kuper, **Political Science and political Theory**, London: Routledge and Kegan Paul aktaran Gökhan Uludağ, **Türkiye'de Terör Örgütlerinin Eleman Kazanma Yöntemleri, PKK Örneği**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1987, s. 9.

KARAS Zeynep, **Ermeni Terör Örgütü Asala**, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s.48.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Web: <https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/giresunda-teroristler-ile-sicak-catisma-bir-asker-yarali-2510488>, Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/pkknin-hamzalidaki-katliaminin-acisi-dinmedi-1352114> Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <https://www.internethaber.com/ak-parti-binas-i-igal-edildi-209388h.htm> Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <https://www.bursasancak.com.tr/gundem/pkk-dan-kalles-pusu-asker-esi-ve-bebegi-oldu-h8613.html> Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <https://www.birgun.net/haber-detay/tikkodan-hese-bombali-saldiri-68029.html> Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <http://www.kultur.gov.tr> Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Web: <http://diplomatikgozlem.com/haber/amaclar-atissa-da-dusman-ayni>
Erişim tarihi 25.05.2019

Web: <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/can-dundar/eski-mit-sefinden-cakiciya-opucuk-188473> Erişim Tarihi: 05.08.2019

BİYOĞRAFI

Ramazan Sezer BARAN 1986 yılında Ankara ilinde doğdu. İlkokulu Osman Ünyazıcı İlköğretim Okulunda, ortaokulu Süleyman Demirel Anadolu Lisesinde bitirdikten sonra 2001 yılında Polis Koleji'nde eğitim görmeye başladı. 2004 yılında Polis Koleji'nden, 2008 yılında Polis Akademisi'nden mezun olduktan sonra komiser yardımcısı olarak Ankara ilinde göreve başladı. Sırasıyla Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü, Yabancılar Şube Müdürlüğünde görev yaptı. 2013 yılında Giresun iline tayin oldu. Halen İstihbarat Şube Müdürlüğünde görev yapmaktadır. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında lisans eğitimine başladı. Giresun Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Yasemin BARAN ile evli olan Ramazan Sezer BARAN, Enes Gökçalp, Sarp ve Simay isiminde 3 çocuk babasıdır.